

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

GR. CONDURATU D. NEGULESCU ALEX. CERBAN ALFRED JUVARA IOSEF G. COHEN TR. ALEXANDRESCU
 Consilier la Curtea de Profesor la Facultatea Dr. in Drept din Paris Dr. in Drept din Paris Avocat Fost Prim-Președ. Trib.
 Apel București de drept din București Profesor Universitar Avocat Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. in drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare
 Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LEVY, Dr. in Drept, Avocat, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. Bănel, Case Comerc. și Autorit. 400 lei
 „ Magistrați și Avocați fără supl. 180 „
 8 luni prețul cel de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
 București, Arta, 5 și Rahovei, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

Cu începerea anului 1922 urmând a se aduce noi transformări și îmbunătățiri acestei reviste, s'a decis convocarea colaboratorilor efectivi la o consfățuire, care va avea loc la d-l D. Dobrescu, Decanul Baroului Ilfov și Președintele consiliului de administrație al Soc. „Curierul Judiciar“.

Rugăm stărnitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, sau sosirea încasatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la administrația ziarului „Curierul Judiciar“, București, Rahovei 5, notând pe cotorul mandatului „pentru abonamentul datorat partida No.“

SUMAR

- Despre natura juridică a dreptului de farmacie în sistemul legislației noastre, de d-l Profesor Al. Cerban;
- Cine este considerat supus român în baza tratatului de pace dela Trianon, de d-l Dr. Nicu Solomon;
- Ținutrea în Dreptul penal prusian și român de d-l P. Dimitrescu fost judecător-președinte;

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de apel București s. III: *Lazăr Iosef cu N. N. Seceleanu și St. Zapiescu.* (Dacă se poate opune de cumpărător transcrierea actului de vânzare chiriei? Chirie. Locul de plată. Dacă poate fi schimbat numai prin voința uneia din părți? Alegerea locului de plată. Notificarea ei chiriei. Apel. Cerere nouă. Neadmisibilitate. Art. 327 pr. civ. Termen de plată. Inserarea în contract a epocii fără dată. După ce stil se socotește?), cu o Notă de d-l avocat Iosef Cohen;
- Trib. Dorohoi: *Dr. Ion Moga cu C. V. Grigore* (Impăcarea părții civile în apel cu unul din codelicuenți. Efecte. Remiterea parțială din datorie. Cum se compută. Codebitori solidari. Quasi delict. Dacă apelul unuia din codebitori profită celorlalți? Art. 195, 197 pr. pen. 1141 și 1008 c. civ cu o Notă de d-l președinte D. Hozoc.

Rezumatele jurisprudenței Curților de apel și Casație

- *Casație s. I:* 1. Acte extrajudiciare. Modul de comunicare. Prizonieri de război. Dacă trebuiesc citați la Direcția lagărului unde sunt internați? — 2. Incapabil. Acte încheiate de dânsii. Cazul în care nu pot invoca beneficiul de protecțiune al legilor pentru anularea acestor acte.
- *Casație s. II:* Perimare. Validare de poprire. Titlu comercial. Termenul de peremțiune care se aplică.
- *Casație s. III:* Dacă Președintele Camerei de comerț, numit de guvern, are calitatea de a prezida camera arbitrală. Soluție negativă.

Despre natura juridică a dreptului de farmacie în sistemul legislației noastre

Deciziunea Inaltei Curți de Casație secția III-a No. 330 din 11 Octombrie 1920, publicată în *Curierul Judiciar* No. 87-88 din 14 Decemb. 1920, tranșează o chestiune, specifică legislației noastre și în acelaș timp foarte practică, cu privire la caracterul juridic al unei concesiuni de farmacie.

Fiind dată importanța chestiunii adusă în discuțiunea Inaltei Curți, credem oportună examinarea ei mai de aproape, deși deciziunea la care ne referim nu lasă nimic de dorit nici din punctul de vedere al soluțiunei date, nici din punctul de vedere al argumentărei.

Înțeles-a oare legiitorul să considere dreptul concesionarului unei farmacii ca un element patrimonial susceptibil de a conferi aceleași avantagii ca oricare alt bun sau, din contră, să atribue acestui drept un caracter excepțional, astfel încât concesionarul să nu poată să beneficieze decât de acele drepturi care i-au fost recunoscute în mod expres prin lege, fără ca textele legii să poată fi completate, prin o interpretare extensivă, cu dispoziții din dreptul comun.

În cursul desbaterilor care au avut loc în Senat cu ocaziunea votărei legii sanitare din 1893, s'au susținut cele două păreri mai sus enunțate cu privire la caracterul juridic al concesiunei și întinderea dreptului conferit concesionarului; după unii, concesiunea trebuie considerată ca conferind un drept personal aceluia care a dobândit-o prin concurs; prin urmare, numai prin favoarea legii acest drept poate fi transmis fie în timpul vieții concesionarului, fie după moartea lui la persoanele anume prevăzute de lege și în condițiunile stabilite de ea; după alții, concesiunea ar trebui asimilată în principiu cu un element patrimonial, cu alte cuvinte farmacia ar constitui, considerată

în întregul ei, proprietatea concesionarului, de care titularul ar putea dispune, fie prin acte între vii, pe cale de arendare sau vânzare, cu singura restricțiune ca arendașul sau cumpărătorul să întrunească condițiunile speciale de capacitate profesională prevăzute de lege, fie *mortis causa*, pe cale de moștenire, în care caz moștenitorul, dacă personal nu-i capabil să exercite profesiunea de farmacist, va putea să administreze farmacia prin un dirigent capabil, s'o arendeze sau s'o vândă.

Dacă considerațiunea determinantă, la stabilirea regimului legal al farmaciilor, ar fi fost preocuparea legiuitorului de a reglementa exercițiul farmaciei numai în interesul exclusiv al sănătății publice, numai pentru a avea siguranța priceperii celor ce se ocupă cu prepararea și vânzarea medicamentelor, desigur că discuțiunea mai sus amintită, cu privire la natura juridică a concesiunii, n'ar fi avut importanță din acest punct de vedere: în adevăr, oricum s'ar considera concesiunea unei farmacii, fie ca un drept personal, fie ca un drept patrimonial, în toate cazurile legiuitorul este îndrituit, pentru considerațiuni de interes general, să permită exercițiul farmaciei numai persoanelor care îndeplinesc condițiunile speciale de capacitate prevăzute de lege.

Dacă însă se are în vedere interesul corpului farmaciștilor și tendința Statului de a-și rezerva un drept de control asupra modului de recrutare al membrilor acestui corp, cu scopul de a asigura o cât mai bună selecțiune, atunci apare interesul chestiunii relative la caracterul juridic al dreptului de concesiune. În adevăr, dacă s'ar admite că concesiunea, conferind titularului un drept de proprietate, se poate transmite în *infinitum* nu numai la descendenți dar chiar la rude colaterale sau străini care să tragă beneficii din exploatarea farmaciei, prin arendare sau vânzare, s'ar ajunge la rezultatul ca farmaciile să nu mai poată fi date la concurs celor mai de merit, ci să fie arendate sau vândute de particulari, acelor care oferă un preț mai avantajos; în acest mod s'ar închide cariera, pentru tinerii farmaciști, care deși merițiți n'ar avea mijloacele materiale necesare pentru a cumpăra sau lua cu arendă o farmacie.

Fiind dată multiplicitatea și varietatea intereselor în joc, să vedem care este soluțiunea consfințită de legiuitor în ce privește natura juridică a concesiunii, ținând seama de textele în vigoare, de desbaterile parlamentare și de precedentele legislative.

Din combinația art. 123 cu art. 115 al. final din legea sanitară delă 1893 rezultă că dreptul la deschiderea unei farmacii se dobândește numai în virtutea unei concesiuni speciale a Ministerului de Interne; că o asemenea concesiune se dă pentru o anume persoană și o anume localitate;

asa fiind e vorbă de un drept conferit de Stat *intuitu personae*.

După principiile dreptului comun, când legiuitorul atribue unui drept un caracter personal, acel drept sau nu e transmisibil sau se transmite numai în mod excepțional: astfel e uzufructul, uzul, abitațiunea, dreptul de asociat, calitatea de mandatar etc.; aplicând această normă în cazul de față, urmează că și concesiunea unei farmacii trebuie să fie considerată în principiu intransmisibilă și că derogățuni la acest principiu nu s'ar putea admite decât în virtutea unei dispozițiuni exprese de lege; așa fiind, când art. 123 al. 4 mențiunează ca moștenitori ai concesionarului, numai văduva sau copiii, urmează că *ipso facto* exclude orice alt moștenitor.

Această interpretare restrictivă concoardă cu evoluțiunea legislațiunii noastre în această materie; astfel prin decretul domnesc din 14 August 1868 art. 1, al. final se hotărăște că «fără a se prejudeca drepturile proprietarilor de farmacii dobândite până acum, aceste concesiuni pe viitor să fie date numai personal, adică netransmisibile nici prin vânzare, închiriere sau moștenire»; prin prima lege sanitară din 16 Iunie 1874 se hotărăște pe deoparte că «nu se prejudecă drepturile farmaciilor azi existente care se vor verifica prin comisiuni instituite adhoc (art. 83 combinat cu art. 104, 105 și 106 din lege); iar pe de altă parte pentru viitor se hotărăște că «concesiunea pentru deschiderea unei farmacii se va da pentru o anume persoană, pe viață, și pentru o anume localitate (art. 87 al. 1); al. 2 al art. 87 și art. 90 consfințesc consecințele logice deduse din caracterul de drept personal recunoscut concesiunii, dispunând că «concesionarul nu o va putea transmite asupra unui alt farmacist», și enumerând între cauzele de stingere ale unei concesiuni și cazul «când concesionarul va înceta din viață».

Art. 92, ținând seama de starea de lucruri creiată sub imperiul legislațiunii vechi și de regimul nou inaugurat prin decretul din 1868 și legea din 1874, clasifică farmaciile în două categorii și anume: farmacii concesionate pe viață și fără drept de înstrăinare (adică concesiuni acordate posterior decretului domnesc din 1868 sau în baza legii din 1874) și farmacii vechi cu dreptul a se transmite prin moștenire sau pe cale de vânzare, adică, după cum s'a arătat din partea guvernului cu ocaziunea desbaterilor ce au avut loc în Camera deputaților la discuțiunea art. 92, e vorba de farmacii înființate înainte de regulamentul organic și sub imperiul acestui regulament pe bază de hrisoave domnești.

Sub legea sanitară din 1885, prin art. 88 al. final, se stabilește același principiu ca și în legea din 1874, că «concesiunea pentru deschiderea unei farmacii se dă pentru o anume persoană și

pentru anume localitate»; se adaugă însă în al. 2 și 4, ca derogățune la acest principiu, că concesiunea se poate transmite prin vânzare, iar după moartea concesionarului, văduva sau copiii moștenind pot și ei transmite dreptul farmaciei prin vânzare sau pot să arendeze.

Mai mult decât atât; prin al. 5 se prevede că legea are putere retroactivă în ce privește transmisibilitatea concesiunii în condițiunile mai sus arătate, astfel încât chiar farmaciile înființate sub imperiul decretului domnesc din 1868 și al legii sanitare din 1874, care nu confereau decât un drept personal, au beneficiat de dispozițiunile legii din 1885.

Pentru a pune în acord dispozițiunile legii sanitare cu noul principiu al transmisibilității concesiunii, legiuitorul din 1885 în art. 91 a suprimat din art. 90 al legii din 1874, aliniatul relativ la cazul de stingere al concesiunii prin încetarea din viață a concesionarului.

Fiind dat principiul transmisibilității concesiunii consfințit prin legea din 1885, se pune întrebarea în ce mod trebuie interpretate textele corespunzătoare care fac aplicațiunea acestui principiu: pe cale restrictivă, ca fiind vorbă de dispozițiuni excepționale, sau conform dreptului comun?

Cu alte cuvinte, înțeles-a legiuitorul din 1885 să desființeze orice deosebire între farmaciile vechi, înființate pe bază de hrisoave domnești, care conferă un drept de proprietate ca orice alt bun, și farmaciile înființate pe baza legii din 1874 care confereau numai un drept personal adică erau concesiuni viagere? Vrut-a să uniformizeze regimul farmaciilor asimilând farmaciile noi cu cele vechi?

Dacă ținem seama de natura juridică a concesiunii astfel după cum reese din dispozițiunile legii, caracterul excepțional al dreptului concesionarului pare neîndoelnic.

Dacă, cu toate aceste, poate să existe nedomi- rire în această privință, aceasta provine din faptul că, în discuțiunea dela Senat, s'au dat lămuriri de către persoane autorizate cu privire la scopul legii, din care ar rezulta că rațiunea de a fi a legii din 1885, ar fi fost să asimileze farmaciile noi cu cele vechi. În adevăr iată ce spune rapor- torul legii: «vedeți cum acei care deschid far- macii din nou (adică sub imperiul legii din 1874) sunt puși în condițiuni de inferioritate zdrobitoare față cu farmaciile vechi, cari sunt toate în mâinile străinilor. Străinii au un drept de proprietate absolută asupra farmaciilor lor, pot să le vândă etc., pe când ceilalți au mâinile legate; în ziua când farmacistul a dispărut, dreptul de farmacie s'a stins etc.; legea de față tocmai la acest in- convenient vine și remediază»; primul ministru vorbind în numele guvernului în aceeași ședință a Senatului declară în aceeași ordine de idei: «pe lângă numărul cel mare de monopoluri ale stră-

inilor, creiem și câteva monopoluri pentru pă- mânteni».

Cu toate acestea, interpretarea restrictivă a tex- telor de lege și prin urmare restrângerea trans- misibilității concesiunii numai la cazurile expres prevăzute de lege, ni se pare mai juridică.

În sensul acestei interpretări se poate invoca textul clar și categoric al legii, care, dacă ar fi înțeles să recunoască un drept de succesiune tuturor moștenitorilor concesionarului și dreptul de înstrăinare în mod nelimitat, n'ar fi întrebuițat formula restrictivă că după moartea concesiona- rului «văduva sau copiii pot transmite dreptul farmaciei» etc...; acest argument de text se co- roborează prin împrejurarea că legea din 1885 a urmat celei din 1874, care atribuisse concesiunii caracterul de drept pur personal și viager; or, dacă legiuitorul ar fi înțeles să schimbe în mod radical regimul farmaciilor, transformând conce- siunea, din un drept personal într'un drept de plină proprietate cu toate atributele inerente unui asemenea drept, desigur că ar fi întrebuițat, pentru a-și exprima intențiunea sa, alți termeni decât acei din text pentru a nu lăsa nici o îndoială în această privință; în fine, mai concordă cu interpretarea restrictivă, tendința manifestată atât în Cameră cât și în Senat, cu ocaziunea dis- cuțiunii legii din 1885, de a se ajunge la des- ființarea monopolului în această materie, tendință care și-a găsit expresiunea în al. final al art. 88 prin care se prevede că «pentru stingerea mono- polului, Statul va putea cumpăra acest drept de la proprietarul farmaciei».

Or, este evident că recunoscându-se dreptul de succesiune tuturor moștenitorilor concesionarului, conform legii civile, desființarea monopolului s'ar face mult mai încet și în mod mai costisitor.

Este adevărat că această din urmă conside- rațiune nu se mai poate invoca sub imperiul legii sanitare din 1893, căci al. final al art. 88 nu se mai găsește reproduș în art. corespunzător 123; rămân însă valabile celelalte considerațiuni invo- cate mai sus, căci art. 123 reproduce, în ce pri- vește transmisibilitatea concesiunii, dispozițiunea art. 88 din lege dela 1885.

Iată motivele pentru cari credem că interpre- tarea dată de Înalta Curte în decizia sa No. 330 din 11 Octombrie 1920*), cu privire la natura juridică a concesiunii, atât sub imperiul regula- mentului organic cât și sub imperiul diferitelor legi sanitare care s'au succedat până 'n prezent, este juridică și bine argumentată.

În sensul interpretării dată de instanța su- premă s'a pronunțat și Curtea de apel din Iași, prin decizia recentă publicată în *Dreptul* No. 27/921.

ALEX. CERBAN.

*) A se vedea publicată în *Curierul Judiciar* No. 87-88/320, p. 699.

Cine este considerat supus român în baza Tratatului de pace dela Trianon ?

Tratatul dela Trianon a intrat în vigoare. Una din chestiunile ce ne privesc mai de aproape este chestiunea naționalității (supușeniei), ce urmează să fie reglementată între noi și Statul ungar. Trebuie precizate principiile și dispozițiunile legale care vor servi autorităților noastre ca puncte de plecare, pentru a înlesni repatrierea și încetățenirea românilor din Ungaria și celelalte State noi create, pe deoparte, și pentru a se putea opune repatrierii și naturalizării celor «indezirabili», pe de altă parte.

* * *

Tratatul dela Trianon se inspiră dela principiul naționalităților cu scopul de a crea în locul Statelor poliglote State naționale, unitare, sănătoase, cu hotare etnografice care să dea garanția necesară, pentru dezvoltarea popoarelor și menținerea ordinii în Europa. Așa s'au născut după desmembrarea construcției meșteșugite și nesănătoase, care a fost monarhia Austro-Ungară, Statele succesoare.

Vom vedea mai de aproape punerea în aplicare a acestui principiu la interpretarea art. 64 din Tratat.

Al doilea principiu din care a pornit Conferința păcii și care este un criteriu principal pentru stabilirea naționalității (supușeniei) și pentru exercitarea dreptului opțiunii, este indigenatul.

* * *

Ce însemnătate are acest cuvânt ?

Indigenatul este o noțiune aparte și înseamnă dreptul de a aparține unei localități (oraș sau comună rurală). În acest sens indigenatul se deosebește de supușenie, care este dreptul de a aparține unei țări. Nu în toate țările este și a fost cunoscută și bine interpretată această noțiune de indigenat ; nu se cunoaște bine nici în România, unde se confundă când cu naționalitatea (supușenia), când cu locul nașterii, când cu filiațiunea (*jus sanguinis*).

Indigenatul (*Jus originis*) este o stare de drept în care se găsește un supus al unei țări față de o localitate mai restrânsă (oraș, târg, comună, cătun). Acest raport de drept ce există între o persoană fizică și una din localitățile țării, raport creat de lege și bazat pe lege, se cheamă indigenat.

În Ungaria indigenatul a fost reglementat prin legea asupra comunelor (legea XXII din 1886)¹. Această lege prin art. 8 spune :

1) Extras din legea XXII anul 1886 :

Art. 5. Fiecare cetățean va aparține unei comune și nimeni nu va putea aparține altei comune.

Raportul de drept ce există între cetățean și comună, precum și indigenatul ce derivă din acest raport, va înceta în cazul când cetățeanul va fi primit în altă comună.

Art. 6. Copii legiuți și cei deveniți legitimi ulterior vor urma indigenatul tatălui lor.

Copiii nelegiuți vor aparține aceleși comune în care mama lor a avut indigenatul în timpul nașterii.

Copiii adoptați, întrucât sunt încă minori, vor urma indigenatul părintelui adoptator.

Art. 7. Soția va căpăta indigenatul bărbatului și îl va păstra și în timpul văduviei, până ce nu va câștiga în mod independent alt indigenat.

Soția va redobândi, în urma despărțeniei sau a divorțului, indigenatul în comuna unde l'a avut înainte de căsătorie.

Soția de origină străină, care prin căsătorie a câștigat naționalitatea bărbatului, va păstra această naționalitate și în cazurile de mai sus.

«Indigenatul se va câștiga prin așezare într-o comună sau prin primirea unui cetățean în sânul comunei» ; iar prin art. 9 și urm. se arată modalitățile și condițiile în care se poate câștiga indigenatul, și anume :

1. Domiciliul stabil într-o localitate timp de 2 ani fără întrerupere, achitarea contribuțiilor publice și primirea cetățeanului în sânul comunei ;

2. Domiciliul stabil într-o comună timp de 4 ani și plățirea contribuțiilor publice.

În lipsa uneia din condițiunile arătate la punctele 1 și 2, indigenatul se va stabili pe baza uneia din condițiile următoare :

a) Pe baza achitărei impozitelor ;

b) Pe baza nașterii ;

c) Pe baza șederei timp de 5 ani într-o localitate ;

d) Pe baza că copilul găsit aparține comunei unde a fost găsit și

e) Pe baza serviciului militar.

* * *

Acum să vedem cine este considerat, în virtutea

Soția, care în urma anulării căsătoriei contractată cu un străin și-a redobândit naționalitatea în baza art. 37 din legea L. anul 1879, va aparține aceleiași comune unde a avut indigenatul înainte de căsătorie.

Art. 8. Indigenatul se va câștiga prin așezare într-o comună sau prin primirea unui cetățean în sânul comunei.

Art. 9. Fiecare cetățean va avea dreptul să se așeze într-o altă comună. În acest caz va anunța Primăria comunei unde voește să se așeze, iar comuna va putea refuza primirea lui dacă petiționarul : 1. este acuzat de vre-o crimă sau delict ordinar, sau a fost judecat pentru astfel de infracțiuni ; 2. Nu se va putea susține cu mijloacele sale ; 3. N'are bună purtare morală.

Art. 10. Acela care dintr-o comună căreia a aparținut, se va muta într'alta, prin aceasta nu încetează de a-și păstra indigenatul vechi : dacă însă în comuna nouă va domicilia 4 ani de rândul fără întrerupere, va contribui la suportarea sarcinilor publice și nu se va ridica în contra lui în acest timp excepțiunile enumerate în art. 9 p. 1, 2, 3, se va considera că aparține acestei comune și a părăsit comuna de mai înainte, chiar și în cazul când nu a dat declarație că dorește să se așeze în această comună, excepție făcându-se numai atunci când a contribuit la suportarea sarcinilor publice în comuna veche și în timpul din urmă, sau chiar și fără această contribuție, dacă a voit să-și menție indigenatul în comuna veche cu consimțământul Primăriei acestei comune.

Art. 11. Cetățeanul care dorește să fie primit într-o comună în care s'a așezat, va adresa în acest scop, în termenul prevăzut în art. 10 Primăriei o cerere de primire ; Primăria îl va putea primi în sânul comunei imediat și nu-l va putea refuza în cazul : a) dacă a domiciliat în comună 2 ani de zile fără întrerupere ; b) dacă în timpul acesta și-a achitat impozitele comunale sau, în lipsa acestora, a suportat alte sarcini publice în această comună ; c) dacă nu poate fi excepționat în baza art. 9 p. 1, 2, 3.

Art. 16. În cazul când nu se va putea stabili indigenatul în baza articolelor de mai sus, persoana care reclamă indigenatul pentru sine, îl va câștiga pe următoarele baze, după cum urmează :

a) Va aparține comunei unde își achită impozitele,

b) Unde s'a născut ;

c) Unde a șezut în cei 5 ani din urmă timp mai îndelungat

d) Copilul găsit în comuna unde a fost găsit ;

e) Persoana care a tras sorți sau a intrat sub arme voluntar, va aparține comunei unde a tras sorți sau unde a intrat sub arme.

Membrii familiei vor primi indigenatul tatălui.

Art. 17. Comuna e datoare să elibereze certificat de indigenat la cererea părților sau autorităților în drept, sau să înainteze dosarul autorităților superioare pentru a decide în cauză.

Art. 164. Art. 5—17 ale acestei legi asupra indigenatului se extind și asupra capitalei și asupra celorlalte orașe cu drept de municipiu.

Tratatului, supus român de plin drept, și cine poate să-și câștige încetățenirea în România ulterior, pe baza Tratatului.

Art. 61 dispune :

«Orice persoană având indigenatul (pertinenza) pe un teritoriu făcând parte anterior din teritoriile fostei monarhii Austro-Ungare, va dobândi deplin drept și cu excluderea naționalității ungare, naționalitatea Statului ce exercită suveranitatea asupra zisului teritoriu».

În mod firesc se naște întrebarea : care dată să se fixeze ca termen fatal pentru câștigarea indigenatului, cu alte cuvinte, când au devenit persoanele care, locuiesc în teritoriile alipite, cetățeni români în baza acestui articol ?

România — precum este bine cunoscut — după prăbușirea monarhiei Austro-Ungariei și după armistițiul din 3 Noembrie 1918 și-a estins puterea de facto și de jure asupra teritoriilor locuite de Români din Ungaria și fosta monarhie.

De iacto, prin înaintarea armatei în Transilvania și prin ocuparea ziselor teritorii ; de jure, prin consfințirea hotărârilor Adunării Naționale dela Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 de către Regele României, pe urmă prin promulgarea legii asupra unirii Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu țara mamă 2).

Deci starea de drept a persoanelor din teritoriile alipite a fost, după datele de mai sus, determinată de Constituția țării Românești : dispozițiunile legale în vigoare în vechiul Regat referitoare la supușenia au fost aplicabile și cetățenilor de dincoace de Carpați. Acesta ar fi dreptul de încetățenire în România a persoanelor din teritoriile eliberate din punct de vedere de drept public național.

Prin ratificarea Tratatului din partea României situația s'a schimbat.

«Tratatul va intra în vigoare pentru fie care putere la depunerea ratificării», spune art. 364 al. 8. Din acest moment el prezintă pentru noi, care l-am semnat și ratificat, o lege cardinală și fundamentală, mai tare ca oricare lege a țării. Prin urmare, în ce privește indigenatul persoanelor care în baza art. 61 dobândesc supușenia română, data depunerii ratificării Tratatului este termenul fatal, după care nimeni nu se va mai putea prevala de dreptul prevăzut de acest articol.

În afară de persoanele care și-au câștigat indigenatul până la sus zisa dată în teritoriile anexate, se vor considera de supuși români toți aceia cari au avut indigenatul înainte de 1 Ianuarie 1910 în teritoriile eliberate, dar permutându-și ulterior domiciliul pe un teritoriu care azi face parte din Statul Sârbo-Croato-Sloven sau Statul Ceho-Slovec, nu și-au câștigat naționalitatea în aceste State. Precum se vede în art. 10 din legea ungară asupra indigenatului, în vigoare în teritoriile alipite, persoanele care și-au schimbat domiciliul așezându-se într-o altă comună și au îndeplinit anumite condiții, au pierdut indigenatul în comuna veche ; astfel aceste persoane, întrucât comuna nouă cade în afară de granițele României de azi pe un teritoriu aparținând unuia din cele două State învecinate, — nu s'ar bucura nici de supușenia română și nici de aceea a Statului Sârbo-Croat-Sloven sau Ceho-Slovec.

Ca să se elimineze această anomalie provenită din lipsa de naționalitate, art. 62 dispune : «... persoanele care au obținut indigenatul după 1 Ianuarie 1910 într'un teritoriu transferat Statului Sârbo-Croato-Sloven sau Statului Ceho-Slovec, în virtutea Tratatului de pace, nu vor dobândi naționalitatea Sârbo-Croato-

Sloven sau Ceho-Slovec decât sub condițiunile de a obține autorizațiunea Statului respectiv».

Dacă autorizațiunea prevăzută la aliniatul precedent nu este dată sau este refuzată, *interesatii vor dobândi deplin drept naționalitatea Statului ce exercită suveranitatea asupra teritoriului în care ei își aveau mai înainte indigenatul.*

* * *

Considerând, că în virtutea art. 61 se impune în mod forțat naționalitatea română aceluia care au indigenatul în teritoriile transferate, Tratatul dă posibilitate fiecărei persoane, care nu voește să rămână sub stăpânirea românească, să-și schimbe naționalitatea. Această respectare a sentimentelor și convingerilor patriotice față de vechiul Stat se reoglindește în art. 63 : «Persoanele mai în vârstă de 18 ani cari pierd naționalitatea lor ungară și dobândesc deplin drept o nouă naționalitate în virtutea art. 61, vor avea facultatea, în cursul unei perioade de 1 an dela punerea în vigoare a Tratatului de față, să opteze pentru naționalitatea Statului în care aveau indigenatul lor mai înainte de a dobândi indigenatul în teritoriul transferat».

Articolul acesta nu e clar și dă naștere la diferite interpretări, deoarece propoziția : «Nu vor avea facultatea să opteze pentru naționalitatea Statului în care aveau indigenatul lor înainte de a dobândi indigenatul în teritoriul transferat», se poate explica și astfel : că persoanele care au avut mai înainte indigenatul într'un teritoriu ce aparține Statului Ceho-Slovec (d. e. Bratislava), sau Statului Sârbo-Croato-Sloven, (d. e. Zagreb) ar putea opta și pentru supușenia acestor State, și se pare că se referă numai la persoanele cărora li s'a schimbat indigenatul. Adevăratul înțeles nu poate să fie altul decât următorul : Orice persoană care mai înainte a avut indigenatul în vechea Ungarie, va putea reclama naționalitatea acestei țări, chiar și în cazul când nu și-a schimbat domiciliul mutându-se dintr'un teritoriu al actualei Ungarii în unul transferat României. Așa d. e. un Sas din Sibiu care în totdeauna a avut domiciliul și indigenatul în acest oraș, va putea opta — dacă dorește — pentru Ungaria.

Mai dese vor fi cazurile prevăzute în art. 64, prin care se pune în aplicare principiul naționalităților. «Persoanele cari au avut indigenatul într'un teritoriu ce făcea parte din fosta monarhie Austro-Ungară și care se deosebesc acolo prin rasă și limbă de majoritatea populațiunii, vor putea, în termen de 6 luni cu începere dela punerea în vigoare a Tratatului de pace, să opteze pentru Austria, Ungaria, Polonia, România, Statul Sârbo-Croato-Sloven, sau Statul Ceho-Slovec, după cum majoritatea populațiunii de acolo va fi compusă din persoane vorbind aceeași limbă și având aceeași rasă ca ele».

Deci Ungurii din teritoriile anexate României pot opta pentru supușenia ungară, fără considerare că au avut sau nu indigenatul, locul de naștere sau domiciliul în Ungaria actuală ; în schimb Români din fosta monarhie Austro-Ungară au dreptul să-și ceară repatrierea lor în România, ori unde ar fi domiciliul lor, chiar și în cazul când nu s'au născut într'un teritoriu ce face azi parte din România și când n'au indigenatul în acest teritoriu.

Tot în virtutea art. 64 vor putea cere repatrierea lor Nemții (Șvabii și Sașii), Sârbii, Croații, Cehii, Slovaci, Polonii, cari azi se găsesc în teritoriile alipite, și vor putea opta : Șvabii și Sașii pentru Austria, Sârbii și Croații pentru Statul Sârbo-Croato-Sloven, Slovaci și Cehii pentru Statul Ceho-Slovec și Polonii pentru Polonia.

Acest drept îl au nu numai persoanele majore, ci și

2) Vezi Colect. Ministerului Justiției, vol. II.

minorii, întrucât au trecut vârsta de 18 ani, deoarece «dispozițiunile art. 63 privitor la exercițiul dreptului de «opțiune, vor fi aplicabile exercițiului dreptului recunoscut prin art. de față», spune mai departe art. 64.

Comparând acest text cu dispozițiunile art. 6 din legea XXII anul 1886, lege în vigoare în teritoriile alipite, unde se spune că copiii legiuți și cei deveniți ulterior legitimi vor urma indigenatul tatălui lor, se pare la prima vedere că ar fi contradicție între aceste două texte, fiind vorba în legea indicată, mai pe urmă, de copiii minori adică sub 24 de ani. Totuși, considerând că Tratatul de pace este o lege posterioară celei din 1886, și, după cum am arătat mai sus, o lege fundamentală, care sfarmă orice altă dispoziție legală contrarie cu dânsa, vor rămânea în picioare dispozițiunile Tratatului.

Deci, ea urmare firească a celor precedente, copiii trecuți de 18 ani vor păstra naționalitatea teritoriului unde își au indigenatul, chiar și în cazul când părinții lor au optat pentru o altă naționalitate, bine înțeles întrucât ei n'au uzat de dreptul lor de opțiune prevăzut în art. 63.

Naționalitatea copiilor minori, rămași fără părinți și a interzișilor (celor puși sub tutelă sau curatelă) se va orienta după supușenia tutorului sau curatorului.

Fiind legat dreptul de opțiune prevăzut în art. 63 și 64, de termenul de un an, respectiv 6 luni, se pune chestiunea în privința aceasta, care dată va fi hotărâtoare pentru schimbarea naționalității, sau, cu alte cuvinte, termenul de un an sau 6 luni dela ce zi începe a curge?

Tot art. 64 rezolvă și această chestiune, spunând: «Un prim proces-verbal de depunerea ratificărilor se va întocmi imediat ce Tratatul va fi fost ratificat de Ungaria deoparte, și de trei din principalele puteri aliate și asociate de altă parte. Indată după încheierea acestui «prim proces-verbal Tratatul va intra în vigoare între înaltele părți contractante, care în acest mod îl vor «fi ratificat. Pentru calcularea tuturor termenilor prevăzute prin Tratatul de pace, această dată va fi data «punerii în vigoare».

Deci pe când în privința aplicării art. 61 data depunerii ratificării Tratatului din partea României, servește ca punct de plecare al termenului fatal, în ce privește punerea în aplicare a art. 63 și 64, termenul este ziua de 25 Iunie 1921.

Dr. NICU SOLOMON

Secretar al Comisiunii economice Române
din Budapesta

Tănuirea în dreptul penal prusian și român

Înainte de a ne ocupa de acest studiu, trebuie să arătăm istoricul delictului numit tănuire în codul penal prusian și român.

Profesorul Georg Beseler a ținut la universitate un curs special de drept penal prusian, bazat pe discuțiunile ce au avut loc în Consiliul de Stat al regatului Prusiei, relativ la facerea codului penal prusian, pe procesele verbale de ședințe, pe rapoartele diferitelor comisiuni, precum și pe cuvântările ținute de ilustrul profesor și ministru de justiție de Savigny, de origină francez, precum și pe cuvântările membrilor din Consiliul de Stat.

Codul francez a fost consultat în multe ocazii, nu însă și la tănuire.

Beseler arată că, în proiectul din 1850 al articolului 34 relativ la participarea la o crimă sau la un delict, era trecută și tănuirea (*die Hehlerei*),

însă pe urmă a fost scoasă din partea I a codului penal din materia participării și s'a trecut la titlul 20 din partea II-a, care tratează crimele, delictele și contravențiunile în special. Acest titlu poartă numele de *Hehlerei*. Acest cuvânt nu se mai găsește în restul codului prusian, ci numai la titlul 20¹⁾.

Arătăm că articolul 237 din codul penal prusian a fost tradus în codul penal român, în articolele 53 și 54.

Tănuirea, fiind un delict de sine stătător, trebuia trecută în partea specială a codului penal român, care tratează de fiecare crimă, delict și contravențiune în mod special, după tâlhărie, cum este trecută și în codul penal prusian.

După modificarea codului penal prusian, la 14 Aprilie 1856, tănuirea a fost definită astfel:

Art. 237. Acela care ascunde, cumpără sau primește ca amanet, sau aduce la sine, sau conlucrează la desfacerea la alții a lucrurilor despre care el știe că au fost furate, sustrase sau dobândite prin mijlocul altor crime sau delict, fie sau nu în folosul său, de asemenea acela care favorizează persoane care s'au făcut vinovate de vreun furt, vre-o sustragere sau de vre-o altă crimă sau delict, în relațiune cu crima sau delictul lui cunoscut, pentru folosul său personal, se va pedepsi cu închisoare nu mai mică ca o lună și cu interdicția temporară a exercițiului drepturilor de onoare cetățenești; chiar poate fi pus în acelaș timp sub supraveghere polițienească.

De se stabilește că există circumstanțe ușurătoare, pedeapsa poate fi micșorată până la o săptămână închisoare.

Art. 53 din codul penal român este luat după art. 237 din codul penal prusian. Prin urmăre, magistratul, care are a se pronunța dacă o persoană este culpabilă de delictul de tănuire, trebuie să cunoască originea acestui articol, interpretarea lui în dreptul penal prusian și jurisprudența Tribunalului Suprem al Prusiei.

Iată ce găsim în autorii, care au scris asupra tănuirii în dreptul prusian:

Inculpatul pentru tănuire trebuie să știe că a dobândit lucrul prin crimă sau delict, adică el trebuie să aibă, în această privință, o convingere concordând cu adevărul²⁾.

Știința că lucrul tănuit a fost dobândit în urma unei crime sau delict trebuie să existe în momentul când tănuitorul dobândește lucrul tănuit. Acela care află după primirea lucrului că este de furat, nu comite delictul de tănuire³⁾.

Este esențial să fi avut loc o acțiune pozitivă. O simplă omisiune, o tăcere sau lipsa de denunțare etc., chiar refuzul de a indica locul unde se află lucrul furat, nu este de ajuns pentru existența delictului de tănuire⁴⁾.

Să vedem acum ce zice jurisprudența prusiană.

Inculpatul pentru tănuire trebuie să știe că a dobândit lucrul prin crimă sau delict, adică el trebuie să aibă în această privință o convingere concordând cu adevărul (Tribunalul Suprem al Prusiei, Secția I, sentința din 30 Octombrie 1856).

1) Beseler, Comentariul codului penal prusian, Caetul I pag. 151

2) Pasch, Arhiva de drept penal prusian de Goldammer, volumul V, pagina 108.

3) Goldammer, Arhiva de drept penal prusian, volumul II pagina 559 și volumul VI pagina 123.

4) Funke, Arhiva de drept penal prusian de Goldammer, volumul II pagina 612.

Această convingere se poate baza pe propria percepere a simțurilor sau pe o deducție logică (Tribunalul Suprem al Prusiei, Secția I, sentința din 1 Iulie 1859; idem din 29 Octombrie 1862).

O simplă supoziție nu este de ajuns, chiar dacă se bazează pe mai multe motive de bănuială (Tribunalul Suprem al Prusiei Secția II, sentința din 16 Februarie 1854; idem din 27 Noembrie 1856).

Știința că lucrul este de furat trebuie să existe în momentul când tănuitorul dobândește lucrul tănuit. *Acela care află tocmai după primirea lucrului că este de furat, nu comite delictul de tănuire* (Tribunalul Suprem al Prusiei, Secția I, sentința din 20 Ianuarie 1854; — idem din 13 Ianuarie 1858; — idem Secția II, sentința din 5 Ianuarie 1865).

Este esențial să fi avut loc o acțiune pozitivă. O simplă omisiune, o tăcere sau lipsa de denunțare etc., chiar refuzul de a indica locul unde se află lucrul furat, nu este de ajuns pentru a constitui delictul de tănuire (Tribunalul suprem al Prusiei, Secția I, sentința din 26 Ianuarie 1853).

Prin cuvântul *ascundere* din codul penal prusian, se înțelege o acțiune care țintește a ascunde existența unui lucru dobândit prin crimă sau delict în scopul de a zădărnici restituirea lucrului sau sechestrarea (Tribunalul Suprem al Prusiei, Secția I, sentința din 26 Ianuarie 1853).

Această jurisprudență am tradus-o din Codul penal prusian, iar nu german, adnotat de F. Oppenhoff, procurorul general al Tribunalului Suprem al Prusiei.

Din cele expuse mai sus se vede deslușit că atât doctrina prusiană cât și instanța supremă sunt absolut de aceeași opinie. Și noi românii trebuie să consultăm aceste opinii, pentru a hotărâ în mod drept și conform legei noastre cazurile de tănuire, articolul nostru asupra tănuirii fiind luat din codul penal prusian.

Codul penal român coprinde 400 articole, din care aproape o pătrime este luată din codul penal prusian, iar restul este luat din codul penal francez. Deci, pentru pătrime trebuie să consultăm dreptul și jurisprudența prusiană.

Să vedem cum stăm în dreptul penal român.

Art. 53. Aceia care, cu bună știință, vor fi acusuri în totul sau în parte lucrurile sau banii ce provin din furt sau din săvârșirea vicărei alte crime sau delict sunt tănuitori, iar nu complici. Tănuitori sunt aceia care, cu știință, vor cumpăra, vor primi în schimb sau dar, vor lua ca să neguțătorească, să desființeze, or să prefacă, or vor primi drept plată sau zălog lucruri sau bani provenind din vre-o crimă sau delict.

Rudele de sus și de jos, bărbatul și muerea, frații și surorile, nu se socotesc ca tănuitori.

Art. 54. Tănuitorii se vor pedepsi cu închisoare corecțională până la 2 ani.

Comparând art. 53 român cu art. 237 prusian, vedem că nu s'a tradus totul din cuprinsul articolului prusian. Astfel cuvintele „*a aduce la sine*“ [*an sich bringen*] nu s'au trecut în codul penal român. Tot așa nu s'au trecut cuvintele «favorizează... etc.» din codul prusian. În fine, ultimul alineat din codul român nu se găsește în art. 237 prusian, fiind prevăzut în alt articol.

De favorizare în materie de tănuire, în dreptul penal român, nu vom vorbi, deoarece articolul românesc a omis acest cuvânt în traducerea făcută.

Este o eroare a considera că articolul 53 și 54

din codul penal român sunt traduse după articolele 37 și 38 din codul penal prusian, de oarece aceste articole din urmă vorbesc de un delict cu totul altul, numit favorizare (*Begünstigung*).

Traduc din limba germană, din codul penal prusian adnotat de F. Oppenhoff, procurorul general al Tribunalului Suprem al Prusiei (tipărit la Berlin în anul 1861, coprinzând și modificările din 14 Aprilie 1851).

Cuprinsul articolelor 37 și 38 este următorul:

Art. 37. Acela care în urma comiterii unei crime sau delict, cu bună știință dă ajutor făptuitorului pentru a sustrage pe acesta de la pedeapsă, se pedepsește ca favorizator (Begünstiger) cu amendă 2000 taleri sau cu închisoare până la un an.

Nu se aplică această pedeapsă, dacă favorizarea se acordă făptuitorului pentru a-l sustrage de la pedeapsă de către rude de sânge în linie ascendentă sau descendentă, de către frați sau surori sau de soți.

Art. 38. Favorizatorul trebuie a fi pedepsit la fel cu acela care dă ajutor, dacă favorizarea s'a acordat în urma unei înțelegeri luată înaintea faptului.

Această prescripție se aplică de asemenea chiar dacă favorizatorul aparține rudelor de sânge ai făptuitorului.

Vedem că în articolele de mai sus, nu se găsește de loc cuvântul tănuire (*Hehlerei*), ci numai cuvântul favorizare (*Begünstigung*).

Albert Friedrich Berner, profesor la facultatea de drept din Berlin, a tipărit la Leipzig în 1861 cartea sa intitulată «*Principii de drept penal prusian*». La pagina 47 definește favorizarea, în capitolul despre crimă sau delict, astfel: «*Prin favorizare (Begünstigung, iar nu Hehlerei), înțelegem un ajutor dat după comiterea faptului, prin care cineva voește a sustrage pe făptuitor de la pedeapsă, sau a-i asigura foloasele faptului său pedepsibil*».

În codul penal român nu există acest delict ca tănuire.⁵⁾ Elementele care, la noi, compun delictul de tănuire sunt :

1. Lucruri sau bani.
2. Proveniența lucrurilor sau banilor din furt sau din vre-o crimă sau delict.
3. Ascunderea lucrurilor sau banilor, cumpărarea, primirea în schimb, luarea spre neguțătorie, desființarea, prefacerea, sau primirea drept plată sau zălog.
4. Știința tănuitorului că lucrurile sau banii provin din crimă sau delict, știință care trebuie să existe chiar în momentul când lucrul sau banii se primesc.

Aceleași opinii admise de doctrina prusiană și de jurisprudența prusiană, trebuie să le admitem și noi, astfel cum s'au expus mai sus.

Montesquieu, tratând materia tănuirii în opera sa *l'Esprit des lois*, Cartea XXIX, cap. III spune : «*Celui qui reçoit le vol peut, en mille occasions, le recevoir innocemment*».

Drept judecă ilustrul scriitor francez ; în foarte multe cazuri, se întâmplă ca cineva să primească în mod inocent un lucru, provenind din crimă sau delict, fără să știe de unde provine, iar dacă mai

5) A se vedea asupra acestei chestiuni — tănuirea la persoană — nota d-lui E. C. Decusară sub cartea de judecată a jud. ocol, VI urb. București, *Curierul Judiciar* No. 21/921, pag. 334 urm. În legislația franceză, prin legea din 22 Mai 1915, s'a considerat tănuirea la lucruri ca un delict special, ca și în legislația noastră. Cf. *André Henry*, *Le recel délit distinct*, No. 11 din *Travaux de la conférence de droit pénal de la Faculté de droit Paris*, 1916 (N. R.)

pe urmă află proveniența, nu comite delictul de tănuire, de oarece este nevoie ca această știință să existe în momentul când tănuitorul dobândește lucrul tănuit.

O simplă omisiune, o tăcere sau lipsa de denunțare etc., și chiar refuzul de a arăta locul unde se află lucrul furat, nu este de ajuns pentru existența delictului de tănuire. De asemenea, o simplă supoziție nu este de ajuns, chiar dacă se bazează pe mai multe motive de bănuială.

P. DIMITRESCU
fost judecător-șef.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI SECȚIA III

Audiența dela 14 Decembrie 1920

Președenția d-lui D. G. MAXIM, Președinte

Lazăr Iosef cu N. N. Seceleanu și St. Zapisescu

Decizia civilă No. 262

Contract de închiriere.—Vânzarea imobilului.—Transcriere.—Dacă se poate opune chiriașului?—Chirie.—Locul de plată.—Dacă poate fi schimbat numai prin voința uneia din părți?—Alegere a locului de plată.—Notificarea ei chiriașului.—Apel.—Cerere nouă.—Neadmisibilitate.—Art. 327 pr. civ.—Termen de plată.—Inserarea în contract a epocii fără dată.—După ce stil se socotește?

1. Prin transcriere actele juridice devin opozabile tuturor, chiar asupra acelor care au drepturi reale asupra bunului mișcător. In speță, vânzarea imobilului închiriat devenind opozabilă tuturor în urma transcrierii a devenit opozabilă și față de chiriași, cari au un simplu drept personal dela fostul proprietar.

2. Locul plății nu poate fi schimbat numai prin voința uneia din părți; prin urmare dacă la facerea contractului s'a prevăzut a se face la domiciliul uneia din părți, care se afla la epoca încheerii contractului într-o anumită localitate, acest domiciliu trebuie să existe acolo, chiar dacă s'ar schimba în altă localitate. Dacă par'ea trebuia să-și aleagă un domiciliu în București, ea trebuia să-l aducă la cunoștința chiriașilor printr-o notificare, ceea ce nu s'a făcut în speță, deci nu se poate cere pe acest temei rezilierea contractului de închiriere.

3. In apel, conform art. 327 pr. civ. nu se poate face o nouă cerere, care n'a fost făcută la prima instanță, afară de compensație sau mijloace de apărare la acțiunea principală, cum nu se poate schimba nici cauza, nici obiectul, nici calitatea părților.

4. In cazul, când într'un contract de închiriere nu este arătat stilul, este o prezumție puternică că în intenția părților a fost stilul vechiu, căci părțile pot și după introducerea stilului nou, să se refere tot la stilul vechiu, mai cu seamă când e vorba de chirii care se plătesc la anumite date, ce nu pot fi schimbate.

Curtea,

Asupra apelului introdus de d-l Lazăr Iosef prin petiția înregistrată la No. 1323/920 contra sentinței civile a Trib. Ilfov S. III No. 520/920 prin care i s'a respins ca nefondată acțiunea înregistrată la No. 7500/920, modificată prin cererea înregistrată la No. 9214/920, acțiune intentată contra firmei N. N. Seceleanu și St. Zapisescu;

Având în vedere că prin această acțiune, astfel cum a susținut-o în instanță, cererea pentru neplată de chirie, rezilierea contractului de locațiune vizat de Ad-ția Finan. Ilfov la No. 49408 din 10 Noembrie 1919;

Având în vedere actele din dosar, susținerile și concluziunile părților;

Având în vedere că din acestea se stabilesc următoarele: Pr'n contractul vizat de Ad-ția financiară la No. 49408 din 10 Noembrie 1919 d-l M. Brotman, domiciliat în București str. Apolodor 33, a închiriat firmei N. N. Seceleanu și Zapisescu, cea mai mare parte din imobilul din București Calea Victoriei 14, colț cu str. Carol cu destinațiune de a exploata filmele casei „Pathé Frères”. Termenul închirierii era de 7 ani, cu începere dela 26 Octombrie 1919. Prețul era de 14000 lei plătit în 2 rate semestriale, la 23 Martie și 23 Septembrie ale fiecărui an, la domiciliul proprietarului. Neîndeplinirea în total sau în parte a condițiilor și obligațiilor luate de chiriași atrăgea rezilierea contractului în favoarea proprietarului, fără somațiune, punerea în întârziere sau judecată. Mai târziu d-l M. Brotman a vândut acest imobil d-lui Lazăr Iosef, domiciliat în Iași str. Păcurari 37 prin actul autenticat de Trib. Ilfov s. Notariat la No. 7717 din 30 Martie 1920 și transcris la No. 3504 din 30 Martie 1920. In acest act se prevedea referitor la chirie că ratele pentru semestrul începător la 23 Aprilie 1920 aparțin d-lui Lazăr Iosef, cumpărătorul, iar cele încasate până la acea dată aparțin d-lui Brotman. La 5 Aprilie 1920 (23 Martie st. v.) chiriașii pe motiv că nu știu numele și domiciliul noului proprietar, au depus chiria de 7000 lei la Casa de Depuneri cu recipisa No. 96433/920 la dispoziția noului proprietar cărui cereau a i se libera suma, după ce face formele legale. La 23 Aprilie chiriașii notifică prin portărei d-lui Lazăr Iosef că chiria de 23 Martie se află la Casa de Depuneri, de unde o poate ridica oricând, justificând calitatea de proprietar; în acelaș timp îl rugau să li se comunice pentru viitoarele plăți cine este imputernicitul său pentru a primi chiria, fiindcă nu înțeleg a o transforma în portabilă la Iași. La 30 Aprilie 1920, cumpărătorul notifică chiriașilor că a devenit proprietar și că numai pentru rata de 23 Martie primește să-i fie achitată la 1 Mai st. n. între orele 9—12 la Grand-Hotel, camera 150. In ziua de 1 Mai, s'a prezentat la proprietar un băiat trimis de chiriași cu o scrisoare și o recipisă pe care însă el a refuzat-o pe motiv că nu era pe numele său și că a fost adusă după ora 12. Prezentându-se avocatul chiriașilor, proprietarul ar fi cerut plata în numerar, iar peste câteva zile când i s'a adus numerar a refuzat, pentru că plata era tardivă. In urmă la 13 Mai, chiriașii i-au notificat că în acea zi ora 5 să fie la domiciliu, unde se vor prezenta cu portărele, spre a i oferi plata în numerar. A doua zi chiriașii au fost nevoiți să depună din nou suma la Casa de Depuneri pe contul și la dispoziția d-lui Lazăr Iosef, iar recipisa la Portărei. In schimb chiar în ziua de 13 Mai proprietarul a intentat acțiune de reziliere pentru neplata chiriei, care i-a fost respinsă prin sentința Trib. Ilfov secția III No. 520 din 1 Iulie 1920, contra căreia a făcut la 3 Iulie apelul de față. In timpul procesului devenind exigibilă și rata de Septembrie 1920, chiriașii încă dela 20 Septembrie st. nou, i-au cerut iarăși să le arate cui să plătească chiria în București, fiindcă nu înțeleg să o plătească în altă localitate. Neîndeplinindu-se această cerință au depus chiria la Casa de Depuneri și recipisa la Curte;

Având în vedere că apelantul susține, în rezumat: a) nu s'a plătit rata de 23 Martie 1920 la domiciliul său în Iași, cum prevedea contractul de închiriere; b) că nu era nevoie de a notifica chiriașilor că a devenit proprietar, fiindcă prin transcriere, vânzarea e cunoscută; c) că nu putea fi silit să-și aleagă loc de plată în București; d) că depunerea sumei în condițiunile făcute, nu e o plată valabilă; că în tot cazul rezilierea urmează a se admite, pentru neplata ratei

de 23 Septembrie 1920, că, această rată trebuia plătită după stilul nou și la domiciliul său în Iași, ceiaș nu s'a făcut;

Având în vedere că intimații susțin în ce privește rata de 23 Martie 1920, că apelantul era dator să le notifice că a devenit proprietar, întru cât dreptul pe care el l-a dobândit prin cumpărare, față de ei, este un drept de creanță și ea atare trebuia să se conformeze art. 1295 cod. civ. că, de altă parte era dator să-și aleagă un loc în București unde ei să facă plata, căci prin fapta lui, nu li se putea agrava situația, că, ei au depus suma și au făcut toate diligențele necesare spre a i plăti; că în ce privește rata de 23 Septembrie 1920, de care nu s'a putut ocupa prima instanță, nu se poate în apel rezilia contractul pentru neplata ei, față de dispozițiunile art. 327 pr. civilă; că chiar dacă s'ar judeca și chestiunea acestei rate, ea nu poate duce la reziliere pentru următoarele motive: din depunerile martorilor și din alte împrejurări rezultă că datele de 23 Septembrie și 23 Martie erau după stilul vechi; 2. pentru plată trebuia să se indice un loc în București, 3. a depus sumele, deci au făcut tot ce li s'ar fi putut cere;

Având în vedere că prin transcriere actele juridice supuse acestei măsuri de publicitate devin opozabile tuturor, chiar acelor care au drepturi reale asupra bunului nemiscător. Că, dar, în speță vânzarea imobilului devenind opozabilă tuturor, în urma transcrierii, a devenit opozabilă chiriașilor, cari au un simplu drept personal dela fostul proprietar; că deci nu mai este nevoie de altă formalitate spre a aduce la cunoștința acestora cine a devenit proprietar; că, ar fi, de altfel, fără sens ca prin transcriere cumpărătorul să fie socotit proprietar față de un creditor ipotecar, un usufructuar, etc. și să nu fie socotit ca atare, față de un chiriaș al imobilului;

Având în vedere că locul plății nu poate fi schimbat numai prin voința uneia din părți; că dacă într'un contract s'a prevăzut că plata se va face la domiciliul unei părți, care se afla la epoca încheierii contractului într'o anumită localitate, acest domiciliu trebuie să existe acolo, chiar dacă s'ar schimba dintr'un punct al acelei localități în altul; că acea parte nu poate pretinde să i se facă plata la domiciliul ce și-ar fi stabilit în altă localitate, fiindcă aceasta nu e conformă cu intenția ce au avut la încheierea contractului și fiindcă s'ar îngreua obligațiunile unei părți numai prin fapta celeilalte; că în speță, proprietarul Lazăr Iosef, față de prevederile contractului n'avea drept să i se facă plata la Iași, ci trebuia să-și aleagă un domiciliu în București, lucru pe care era dator să-l aducă la cunoștința chiriașilor;

Că, deci, o notificare era necesară, dar nu pentru a o comunica chiriașilor că a devenit proprietar — ci pentru a le comunica locul și persoana din București, unde aveau să facă plata;

Că, întrucât n'a îndeplinit aceasta, chiriașii nu sunt în culpă chiar dacă nu i-ar fi depus suma datorită;

Că, din expunerea de mai sus a faptelor rezultă însă că aceștia au depus de altminteri toate stăruințele pentru a i face plata, dar proprietarul sub diverse pretexte, ca de ex. o întârziere peste ora 12, în urma unei notificări făcute în ajun a refuzat primirea ei;

Că prin urmare rezilierea nu poate fi admisă pentru neplata ratei de 23 Martie 1920;

Având în vedere că în ce privește neplata ratei de 23 Septembrie 1920, ea este invocată pentru prima dată în apel ca motiv de reziliere;

Având în vedere că după art. 327 pr. civ. se poate

cere în apel dobânzi, venituri de orice fel și orice alte despăgubiri întâmplare după judecata dela întâia instanță sau din cauza judecătoarei în apel, dar nu se poate face o nouă cerere, care n'a fost făcută la prima instanță afară numai de compensație sau cereri cari servesc ca mijloace de apărare la acțiunea principală și nu se va putea schimba nici cauza nici obiectul pricinii și nici calitatea părților;

Având în vedere că chiar admitând că s'ar putea discuta numai în apel o asemenea cerere, în speță tot nu poate duce la rezilierea contractului, pentru următoarele considerațiuni:

Având în vedere că din felul cum e redactat contractul de închiriere în discuțiune, cu privire la data plății, din comparația acestuia cu contractele de închiriere ale lui Brotman cu Leon Blănaru tot din 1919 și cu D. Stănescu, care ocupă părți din același imobil, din obiceiul locului, pe care desigur ca părțile l'au avut în vedere la închirierea contractului, din toate acestea, afară de depunerea martorului Brotman, rezultă în mod neândoios că în intențiunea părților contractante a fost pe deplin stabilit că datele de 23 Martie și 23 Septembrie vor fi calculate după stilul vechi; că deci chiar dacă proba cu martori ar fi înlăturată ca inadmisibilă, soluția este aceeași; că, existența decretului de introducerea noului calendar, nu înseamnă că părțile nu puteau să se refere tot la stilul vechi, mai ales când era vorba de chirii, unde sunt anumite date, care nu pot fi schimbate oricum;

Că, deci, rămâne stabilit că în speță plata chiriei trebuia făcută la 23 Septembrie st. v. 1920;

Având în vedere că, după cum s'a arătat mai sus, plata trebuia făcută în București la locul pe care era dator proprietarul să-l desemneze chiriașilor ca domiciliul său; că, întrucât nici de data asta numitul nu și-a îndeplinit această îndatorire, chiriașii nu sunt în culpă; că, aceștia, departe de a arăta rea voință în facerea plății au depus chiria și pentru acest semestru

Că, dar, este cu totul nefondată și această cerere a apelantului;

Că, așa fiind apelul trebuie respins ca nefondat;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Andrei Rădulescu, Curtea respinge ca nefondat apelul etc.

(ss) D. G. Maxim, Gr. Pherekyde, A. Rădulescu
Grefier (s) V. Orescu

NOTĂ. — Deciziunea Curței de apel pune în discuțiune și tranșează, în drept, situațiunea unui contract existent, care suferă modificări străine de voința uneia dintre părțile contractante, prin efectul legii.

Soluțiunea onoratei Curți răstoarnă oarecum principii intrate în uzul juridic printr'o constantă practică judecătorească.

1. Devenind proprietarul unui imobil închiriat, nu e nevoie, pentru a se stabili raporturi directe între noul proprietar și chiriaș rezultând din contractul de închiriere, să se facă o notificare chiriașului, ci e suficientă numai transcrierea actului translativ de proprietate.

2. Clauza din contract că plata se face la domiciliul proprietarului, nu se modifică fără știința părților, atunci când noul proprietar are domiciliul în altă parte decât orașul situațiunii imobilului.

Aceste două chestiuni rezolvate de onorata Curte de apel, deși au aceleași premise bazate pe același principiu juridic, duc la efecte diametral opuse.

Deciziunea, motivată admirabil și ca stil și ca precizie, merită un studiu amănunțit.

Un oarecare Brotman, proprietarul unui imobil

din Calea Victoriei, vinde la 29 Martie st. n. 1920, lui Lazăr Iosif, domiciliat în Iași, zisul imobil, care la epoca vânzării avea unul din apartamente închiriat firmei M. M. Seceleanu & Zapisescu, printr-un contract datat din 10 Noiembrie 1919.

Intre clauzele contractuale se prevedea, sub sancțiunea pactului comisoriu de reziliere, plata la domiciliul proprietarului în București, str. Apolodor No. 33.

Prin art. 4 din actul de vânzare s'a convenit că ratele de chirii pe semestrul începător cu 23 Aprilie 1920 și cari trebuiau plătite cu anticipație încă dela 23 Martie de către chiriași, aparțin noului proprietar, Lazăr Iosif.

Chiriașul, la 5 Aprilie st. n., adică 23 Martie 1920 st. v., necunoscând domiciliul noului proprietar, depune chiria la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

Ulterior, la 22 Aprilie, aflând domiciliul lui, îi notifică depunerea chiriei, somându-l totdeodată să-și aleagă un domiciliu în București, unde să poată efectua plățile în viitor.

La 30 Aprilie Lazăr Iosif comunică chiriașilor că va primi prin excepție chiria, numai rata de 23 Martie 1920, la Grand Hotel din București, camera 150. Prezentându-se de chiriaș recipisa Casei de Depuneri, i se refuză, pretextându-se că trebuia plătită în numerar. Incasându-se de chiriași recipisa în aceeași zi, noul proprietar Lazăr Iosif refuză iarăși primirea, pe motiv că plata s'a făcut după ora 12 indicată în somație.

În urma acestui ultim refuz, chiriașii consemnează suma, iar Lazăr Iosif face acțiune în reziliere pentru următoarele motive :

a) Că nu s'a plătit rata de 23 Aprilie 1920 la domiciliul său din Iași, el nefiind obligat să-și aleagă un domiciliu de plată la București, astfel că depunerea sumei nu e valabilă ;

b) Că nu era nevoie de a notifica chiriașilor că a devenit proprietar, căci prin transcriere vânzarea este cunoscută.

Tribunalul respinge acțiunea, iar în apel devenind exigibilă rata de 23 Septembrie 1920, se cere rezilierea și pentru acest motiv.

Curtea respinge apelul, motivând că noul proprietar era obligat să-și aleagă un domiciliu la locul situației imobilului, locul plății neputând fi schimbat numai prin voința unei singure dintre părți ; astfel că depunerea sumelor era valabilă făcută de chiriași pentru ambele rate. În acelaș timp Curtea stabilește că nu mai era nevoie de notificare din partea noului proprietar către chiriași, vânzarea imobilului fiindu-le opozabile prin transcriere.

După cum arătam dela început, se pare că premisele onor. Curții, bazate pe acelaș principiu juridic soluționează diametral opus cele două chestiuni de drept rezolvate.

În adevăr, considerentul Curței motivează astfel : «Având în vedere că prin transcriere actele juridice supuse acestei măsuri de publicitate devin opozabile tuturor, chiar acelora cari au drepturi reale asupra bunurilor nemiscătoare.

«Vânzarea imobilului devenind opozabilă tuturor, a devenit opozabilă și chiriașilor cari au un simplu drept personal dela fostul proprietar. Deci nu mai e nevoie de altă formalitate pentru a aduce la cunoștința acestora cine a devenit proprietar ; că ar fi de altfel fără sens ca prin transcriere cumpărătorul să fie socotit proprietar față de un cre-

ditor ipotecar, un uzufructuar, etc. și să nu fie socotit ca atare față de un chiriaș al imobilului.

Incontestabil că argumentarea Curții este strict juridică, atunci când ar fi vorba de contestație, din partea chiriașului, a calității de proprietar a noului achizitor.

În speță însă, nu se contestă această calitate, ci se discută numai dacă chiriașul este dator să consulte, la fie care scadență de semestru, registrele de transcripțiuni pentru a putea face o plată valabilă, sau, din contră, noul proprietar e dator să notifice actul translativ de proprietate chiriașului pentru a pune în executare drepturile și obligațiunile reciproce rezultând din contractul de închiriere, încheiat anterior vânzării.

Sediul materiei se află în dispozițiunile art. 1295 cod. civ. și art. 722 al. 10 pr. civ.

Art. român 1295 c. c. institue, spre deosebire de art. 1583 cod. francez, dispoziția transcrierii actelor translative de proprietate ca o condițiune a opunerei față de terții, a drepturilor rezultând din actul transcris.

Codul civil francez sub influența tradiției păstrate sistemul clandestinității actelor, ceea ce făcea ca regimul proprietății să sufere mult ca și creditul public.

Legea din 11 Brumar anul VII a rezolvat această lacună a dreptului francez, introducând sistemul publicității prin art. 26, care are aproape aceeași cuprindere ca aliniatul 2 al art. 1295 cod. civ. român, sistem introdus definitiv în Franța prin legea ipotecară din 26 Martie 1855. ¹⁾

Publicitatea prin transcriere a fost deci introdusă în interesul terților dobânditori și terților creditori ipotecari, etc. în scopul de a face achizițiunile imobiliare sigure și stabile.

Transcripțiunea nu a fost introdusă nici ca o condițiune a valabilității actelor între părțile contractante, nici în ce privește contractele de locațiune, pentru a se putea păstra toate clauzele prevăzute de părți prin aceste contracte, ele menținându-se și fără această transcriere. Legea franceză, cași legea noastră, nu prevede transcrierea ca o condițiune a păstrării condițiilor contractelor de locație, decât dacă ele depășesc un anumit termen de ani, la francezi nouă, la noi trei.

Contractele de închiriere sub această durată, se bucură de o publicitate legală rezultând din o posesie publică și cu titlu de chiriaș.

Chiriașii nefiind terți ci părți contractante cu drepturi preexistente noului achizitor, transcrierea actelor translative de proprietate nu a fost creată în contra lor ²⁾.

Contractul de închiriere nedând un drept real chiriașului, el ne având de cât un drept de creanță față de proprietar, schimbările de debitori și de creditori trebuiesc notificate.

Argumentul adus de Curte că dacă transcrierea actului îi dă dreptul proprietarului să fie considerat ca atare față de uzufructuar sau ipotecar, cu atât mai mult el trebuie să fie considerat de chiriaș, ar fi just, dacă ar fi în discuțiune calitatea lui de proprietar.

Însă și textul art. 1295 cod. civ. și 723 proc. civ. vorbesc numai de opunerea drepturilor față de

1) Laurent, vol. 29 pag. 20 și următ.

2) Martou, Commentaire de la loi 1851, t. I, p. 83 ; Troplong, De la transcription, p. 161, No. 2 și p. 216 No. 48.

cel al treilea păstrate prin transcriere ; cu alte cuvinte condiționează opunerea la existența transcripțiunii.

Pentru ca această opunere să existe față de chiriașul posesor al imobilului sau cu acte transcrise când contractul trece peste trei ani, ea trebuie să fie manifestată printr'o notificare, pentru ca obligațiunile chiriașului și drepturile reciproce să se fixeze în viitor în persoana noului proprietar.

Clauzele contractuale rezultând din contractul de închiriere nu pot fi schimbate printr'un fapt personal noului dobânditor, astfel că nici locul plății indicat în contract nu poate fi modificat fără voința tuturor părților contractante.

Argumentarea Curții este asupra acestui punct strălucită :

„Locul plății nu poate fi schimbat prin voința unei părți — motivează Curtea — fiindcă nu e conformă cu intențiunea ce au avut părțile la încheierea contractului, și fiindcă s'ar îngreuna obligația uneia din părți prin fapta celeilalte“.

I. COHEN.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DORHOI

Audiența dela 27 Decembrie 1920

Președinția d. NICOLAE GEORGEAN, Jud. de ședință

Dr. Ion Moga cu G. V. Grigore

Sentața penală No. 1716

Parte civilă. — Apel. — Impăcarea reclamantului cu unul din codelievenți. — Efecte. — Remiterea parțială din datorie. — Cum se compută. — Codebitori solidari. — Quasi delict. — Dacă apelul unuia din codebitori profită celorlalți ? — Art. 195, 197, pr. pen., Art. 1141 și 1003 c. civ.

1. Conform art. 197 pr. pen., partea civilă sau răspunzătorul de daune pot declara apel contra sentințelor condamnatoare și investi instanța de apel numai cu judecata daunelor.

2. Impăcarea reclamantului cu unul dintre codelievenți echivalează cu o remătere expresă de datorie pentru partea codelieventului descărcat în acest mod.

3. Creditorul în caz de remitere parțială făcută unuia dintre codebitori, nu poate urmări pe ceilalți codebitori decât după ce a făcut deducerea părții remise (Art. 1141 c. c.).

4. Responsabilitatea între codelievenți fiind principală înegală, îndemnitățile fiecăruia e proporțională cu gravitatea culpei.

5. În lipsă de o stipulațiune expresă din partea creditorului ce a remis și în lipsă de o demonstrare de fapt din partea codebitorului interesat ce cere facerea deducțiunii părții remise, cu privire la o inegalitate de obligațiuni între codelievenți, se prezumă că partea remisă e porțiunea virilă, iar nu partea reală de contribuție.

6. Codebitorii solidari fiind mandatați unui față de alții, apelul unuia profită și celorlalți iar hotărârea le este opozabilă, când motivele de apel sunt fondate pe o circumstanță comună tuturor coobligaților.

Tribunalul delibărând,

Având în vedere opoziția făcută de d-l Dr. Ioan Moga, în calitate de răspunzător civilmente, la sentința acestui Tribunal No. 973/918 prin care i s'a respins ca nefondat apelul ce-a făcut contra cărței de judecată No. 476/914 a judecătorei ocol rural Herța, județul Dorohoi, prin care este condamnat în solidar cu Ion a lui Iordache și Vasile Muraru la cinci mii lei despăgubiri civile către partea civilă Gh. V. N. Grigore ;

Având în vedere că din instrucția urmată în cauză, actele dela dosar, depunerile martorilor și din desbaterile orale urmate în instanță se constată în fapt următoarele : Gh. V. N.

Grigore intentează la judecătoria ocol rural Herța, județul Dorohoi, acțiune pentru rănire prin imprudență lui Vasile Muraru ca morar și lui Ion Iordache Pintilei în calitate de coproprietar și conducător al unei mori, situată în Comuna Suhărău jud. Dorohoi, iar doctorului Ioan Moga ca răspunzător civilmente fiind coproprietar al acelei mori, de oarece fiind însărcinat de către Vasile Muraru ca să învîrte la motorul morei, din nebagărea de seamă a morarului și defectul motorului, s'a aprins benzina care i a cauzat răni și incapacitate de lucru pe toată viața, stabilită prin certificate medicale ; că această acțiune penală în care Gh. V-le Grigore s'a constituit parte civilă cu suma de 10000 lei, fiind judecată, s'a pronunțat în cauză cartea de judecată No. 476/914 în lipsa inculpatului Vasile Muraru și a răspunzătorului civil Dr. Ioan Moga, prin care sunt condamnați pentru rănire prin imprudență, Ion Iordache Pintilei la 5 zile închisoare și Vasile Muraru la 30 lei amendă și ambii în solidar cu Dr. Ioan Moga la suma de 5000 lei despăgubiri ;

Că în contra cărței de judecată au declarat apel la Tribunalul Dorohoi : Gheorghe V. Grigore reclamantul, Ion Iordache Pintilei condamnatul și Dr. Ioan Moga răspunzător civil, apeluri cari fiind conexe și judecate, s'a pronunțat sentința No. 973/918 în lipsa d-rului I. Moga și V-le Muraru și prin care se declară stinsă acțiunea publică privitoare pe Ion Iordache Pintilei cu care Gh. V. Grigore, reclamantul, declară că s'a împăcat, nemai aând nici o pretenție contra lui și se mențin despăgubirile civile de 5000 lei, respingându-se în această privință apelul părții civile de Gh. V. Grigore și apelul răspunzătorului civilmente Dr. I. Moga ; că această sentință dată cu opoziție fiind comunicată d-rului I. Moga la Cernăuți unde își avea domiciliul la 11 Iunie 1920, el declară opoziție la Tribunalul Dorohoi, înregistrată în ziua de 19 Iunie 1920, și care face obiectul discuțiunii de astăzi ;

Având în vedere alegațiunea oponentului Dr. I. Moga că reclamantul parte civilă nu a făcut dovada cum că el ar fi fost coproprietar sau asociat la moara unde reclamantul ar fi suferit leziunile ;

Având în vedere că din interogatoriile luate la prima instanță inculpaților Ion Iordache Pintilei și Vasile Muraru se constată că moara era proprietatea lui Ion Iordache Pintilei și a D-rului I. Moga ;

Că oponentul Dr. I. Moga lipsind în tot cursul judecării afacerii la prima instanță, se prezintă numai în cursul judecării la Tribunal, în apel, la mai multe termene, fără a contesta cum că ar fi coproprietar al morei ; că mai mult încă, în ședința din 22 Aprilie 1919 se unește cu concluziile celorlalți apelanți condamnați la prima instanță și cere a se face o nouă expertiză pentru a se dovedi că dauna adusă reclamantului nu e atât de mare cât pretinde el, concluzii prin care implicit recunoaște că ar fi coproprietar al morei și dar alegațiunea sa urmează a fi respinsă ;

Având în vedere excepțiunea ridicată de oponent : că deși această afacere a fost începută și judecată până în prezent ca penală, dar de oarece opoziția sa privește numai despăgubirile civile, nu mai poate continua astfel în penal, ci admitându-i se opoziția să se respingă apelul și deci acțiunea reclamantului originară în privința sa, urmând ca cererea de daune să fie adresată pe cale civilă ;

Considerând că potrivit art. 197 pr. pen. facultatea de a apela în afacerile penale, o vor avea atât părțile responsabile civil cât și partea civilă, întru aceia ce privește numai interesele civile ; și din combinația art. 183, 195, și 197 pr. pen. partea civilă sau răspunzătorul de daune având dreptul să declare apel contra sentințelor date în materie corecțională, implicit au și pe acela de a declara opozițiune ;

Că, indiferent de soluțiunea dată la prima instanță și chiar când la prima instanță inculpatul fiind achitat și dreptul de apel al Procurorului fiind prescris, dreptul de apel — și cel de opoziție — al părții civile sau al răspunzătorului de daune, care a figurat la prima instanță, fiind absolut și general, pot să-l exercite apărându-și drepturile lor bănești pe calea care a fost începută, bine înțeles dacă se constată existența elementelor faptului delictuos care e cauza cererii de despăgubiri la prima instanță ;

Că dar în specie, stabilindu-se că faptul imputat inculpaților Ion Iordache Pintilei și Vasile Muraru este delictul de rănire prin imprudență, deci un fapt penal și pentru care au

și fost condamnați la prima instanță penalicește și chiar la despăgubiri civile în solidar cu oponentul Dr. I. Moga, judecându-se și în apel, bine a fost introdusă opoziția, urmând ca afacerea să se rezolve pe această cale după cum a fost introdusă și judecată în ambele instanțe.

Având în vedere că din sentința opozată cu No. 973/918 se constată că partea civilă Gh. V-le Grigore s'a împăcat și nu mai are nici o pretenție în contra lui Ion Iordache Pintilei care fusese condamnat la prima instanță la 5 zile închisoare și în solidar cu Vasile Muraru și Dr. I. Moga la 5000 lei despăgubiri civile;

Că din termenii: «că s-a împăcat cu Iordache Pintilei și cere stingerea procesului și închiderea dosarului», reclamantul a înțeles să facă în folosul codebitorului solidar Ion Iordache Pintilei o descărcare expresă de datorie;

Considerând că potrivit art. 1141 c. civ. remiterea sau descărcarea expresă făcută în folosul unuia dintre codebitorii solidari liberează pe toți ceilalți, afară numai dacă creditorul și-a rezervat asume drepturile sale în contra acestora din urmă, în care caz creditorul nu poate cere plata datoriei de cât scăzând partea aceluia în folosul căruia a făcut remiterea; și această rezervă care trebuie să aibă loc în chiar momentul remiterii poate să rezulte din aceia că creditorul va fi făcut remiterea datoriei debitorului solidar pentru partea sa numai, arătând că înțelege să-și urmărească drepturile sale față de ceilalți codebitori și care rezervă va avea de efect de a se deduce partea debitorului căruia i s'a făcut remiterea din suma totală a obligației, iar pentru rest să urmărească pe ceilalți codebitori;

Că în specie, din sentința opozată se constată că partea civilă Gh. V. Grigore a iertat numai pe Ion Iordache Pintilei în contra căruia nu mai are nici o pretenție, însă și-a rezervat drepturile sale în contra d-rului I. Moga și Vasile Muraru, ceilalți doi codebitori solidari, după cum se constată din motivele sentinței și dispozitivul ei în care se admite apelul condamnatului Ion Iordache Pintilei, declarându-se stinsă acțiunea publică în privința sa și respingându-se apelurile părții civile Gh. V-le Grigore și răspunzătorului civil Dr. Moga în ceia ce privește despăgubirile civile acordate la prima instanță și cari se mențin;

Că dar, astfel fiind, stabilindu-se că intenția părții civile a fost să facă o remitere expresă de datorie numai în ceia ce privește partea lui Ion Iordache Pintilei, prin efectul devolutiv al opoziției și al apelului, urmează a se stabili, dacă Gheorghe V-le Grigore a suferit o daună, care e cuantumul ei și din care urmează a se scădea partea remisă lui Ion Iordache Pintilei; dacă oponentului Dr. I. Moga îi poate fi imputabilă acea daună și în ce măsură;

Având în vedere că din lucrările dresate în cauză, depunerile martorilor și certificatele medicale se constată că Gh. V-le Grigore a suferit arsuri pe tot corpul și în special la mâni și care îl pun în imposibilitate de a putea lucra și deci de a-și câștiga existența ca mai înainte de accident; că prin aceasta s-au cauzat daune cari fiind apreciate și fixate la prima instanță la suma de 5000 lei, le găsește bine justificate și apreciate în raport cu incapacitatea de lucru produsă reclamantului;

Că dar cuantumul daunei fiind fixat la suma de 5000 lei și că la prima instanță fiind condamnați în solidar: Ion Iordache Pintilei, Vasile Muraru și Dr. I. Moga la plata acelor daune cauzate, fără a se specifica partea fiecăruia, după regulile generale de drept, între codebitorii solidari datoria divizându-se de drept, partea ce urma s-o plătească Ion Iordache Pintilei era $\frac{1}{3}$ din dauna cauzată, care în specie fiind astăzi evaluată la suma de 5000 lei, partea ce urmează a se scădea din această sumă și care după cum se constată din sentința opozată, e remisă lui Ion Iordache Pintilei de către reclamantul parte civilă e de 1666 lei, deci rămânând suma de 3334 lei ce constituie restul daunei cauzate;

Considerând că potrivit art. 998 c. civ., orice faptă a omului care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acel din a cărui greșală s'a cauzat de a-l repara;

Că potrivit art. 999 c. civ. cineva este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela cauzat prin neglijența sau imprudența sa; iar după art. 1000 al. I și III, suntem responsabili de prejudiciul cauzat de faptul persoanelor pentru care suntem obligați a răspunde sau de

lucrurile ce sunt sub paza noastră; iar stăpânii sunt obligați a răspunde de prejudiciul cauzat de servitorii și prepușii lor în funcțiunile ce li s-au încredințat;

Având în vedere că s'a stabilit că Dr. Ioan Moga era împreună cu Ion Iordache Pintilei coproprietar al morii în care era instalat motorul defectat care a cauzat accidentul suferit de reclamant; că ei aveau angajat ca morar la acea industrie pe Vasile Muraru din a căruia imprudență s'a întâmplat accidentul, și dar, astfel fiind, rezultă că Dr. Ioan Moga este răspunzător civilmente de dauna ce a cauzat-o prepusul său Vasile Muraru reclamantului Gheorghe Vasile Grigore;

Că chiar dacă nu s-ar fi făcut dovada culpei morarului Vasile Muraru, totuși doctorul Ioan Moga este răspunzător de dauna cauzată reclamantului, de oare-ce: proprietarul și pazitorul unui lucru, după cum e în specie motorul morii care a cauzat reclamantului o rănire prin explozia sa, sunt răspunzători de dauna cauzată, și această responsabilitate nu are ca temei culpa aquiliană sau delictuală prevăzută de art. 998 și 999 c. civ. ci principiul înscris în art. 1000 al. 1 c. civil, după care omul este responsabil de lucrurile ce sunt sub paza sa; deci din acest principiu rezultă că, în caz de accident cauzat prin un lucru unei persoane, ea nu mai are nevoie, în ceia ce privește dauna cauzată, ca în cazul art. 998 și 999 c. civ. să stabilească culpa adversarului său, care în specie este presupusă ci numai dauna de care el se plânge că i-a fost cauzată de lucrul al căruia proprietar era adversarul său sau era sub paza sa, fiind că responsabilitatea lui își are temeiul său în pericolul creat prin păstrarea într'un stabiliment industrial a unei mașini periculoase, de care el trebuie să răspundă independent de culpa sa;

Considerând că potrivit art. 1003 c. civ. când delictul sau quasidelictul este imputabil mai multor persoane, aceste persoane sunt ținute solidar pentru despăgubiri;

Că această dispozițiune, în lipsă de text contrar, este aplicabilă și la despăgubirile rezultate din infracțiunile penale;

Că de și este solidaritate, totuși instanța de judecată urmează a stabili în orice caz gradul culpei fiecăruia dintre delinquenți și deci responsabilitatea civilă și măsura în care urmează a se divide între ei dauna cauzată, de oare ce principiul solidarității debitorilor stabilește că debitorii sunt obligați solidar către creditor, însă obligația se divide deplin drept între debitorii cari nu sunt ținuti între ei de cât fiecare pentru partea sa, ceia ce presupune că debitorii solidari sunt considerați asociați unii cu alții și toate părțile sunt prezumate egale numai dacă actul nu stabilește contrarul sau dacă partea pentru care fie-care dintre codebitori este egală;

Că totuși, de și factorul direct al cauzării daunei este Vasile Muraru, căruia îi e imputabil în primul rând accidentul întâmplat și dar întreaga daună, iar coproprietarii Ion Iordache Pintilei și Dr. Ioan Moga ar urma în al doilea rând să plătească în solidar ca răspunzători civilmente întreaga daună constatată, o asemenea soluțiune însă nu mai poate fi discutată astăzi, în opoziție, de oarece partea de responsabilitate în ceia ce privește despăgubirile civile a fost deja fixată pentru Vasile Muraru și Dr. I. Moga prin sentința opozată și dacă s'ar statua astfel, ar fi să se facă situația oponentului mai grea în urma opoziției sale, ceia ce e știut și stabilit în doctrină și jurisprudență că nu poate să aibă loc;

Având în vedere că, deși în instanța de opozițiune nu a figurat și codebitorul solidar Vasile Muraru care nu a declarat opozițiune, însă hotărârea obținută de oponentul Dr. Ioan Moga urmează a fi considerată ca dată și față de dânsul și să-i profite dispozițiile ei, de oarece este astăzi în general admis în doctrină și jurisprudență, pe baza principiului după care codebitorii solidari sunt considerați ca mandatarii unii față de ceilalți; că instanța condusă față de unul dintre obligații solidari, e considerată ca bine condusă față de toți ceilalți codebitori; codebitorul solidar care nu a figurat la prima instanță, poate apela hotărârea condamnatore; el poate interveni în apel; hotărârea obținută în apelul, opoziția și recursul făcut de unul dintre debitorii solidari profită și celorlalți, când însă motivele căsei de atac sunt fondate pe o circumstanță comună tuturor codebitorilor;

Că dar, astfel fiind, urmează a se admite în parte opoziția D-rului Ioan Moga și a se hotărî că dauna ce trebuie să plătească oponentul Dr. I. Moga este de 3334 lei la care ur-

mează a fi obligat în solidar împreună cu Vasile Muraru ; Pentru aceste considerente redactate de d. judecător de şedinţă Nicolae Georgean, Trib. admite în parte etc.

(ss) N. Georgean ; Octavian Pienescu.

NOTA. — Sentinţa ce adnotăm rezolvă chestiuni importante în legătură cu materiile solidarităţii şi răspunderii pentru faptul altuia.

Speşa este următoarea : X şi Y coproprietari ai unei întreprinderi, au ca prepus în conducerea tehnică şi efectivă pe Z ; reclamantul surprins de împrejurări în această întreprindere, suferă consecinţele unui accident de explozie şi cere ca urmare a fi despăgubit de daunele materiale ce i s'au produs. Se constată în cartea de judecată că răniurile căpătate de reclamant sunt datorite nesocotinţei prepusului Z şi a lipsei de supraveghere — implicit a imprudenţei — din partea coproprietarului Y ; găsindu-se întrunite elementele delictului de rănire prin imprudenţă se pronunţă condamnarea penală a lui X şi Z ; tot odată se obligă şi la despăgubiri civile în favoarea reclamantului şi în mod solidar, atât prepusul Z — evidenţiindu-se contra lui o culpă directă şi personală — cât şi cei doi coproprietari ai întreprinderii X şi Y, şi anume : X pentru „culpa în vigilando“ de a nu fi supravegheat în deajuns funcţionarea, ceiace presupune, constată judecătoreşte, că acest coasociat avea şi delegaţiunea de a conduce întreprinderea şi pentru culpa „in eligendo“ de a fi făcut o rea alegere în persoana prepusului Z, iar pentru Y, al II-lea coasociat numai culpa „in eligendo“ cu privire la acelaş prepus.

Contra cărţii de judecată se face apel de reclamant şi de coasociatul Y ; în apel reclamantul declară că s'a împăcat cu coasociatul X ne mai având nici o pretenţie contra lui ; prin consecinţă se declară stinsă acţiunea publică în ce priveşte pe acest coasociat iar apelurile se resping, rămânând prin urmare solidari răspunzători numai coasociatul Y şi prepusul Z.

Coasociatul Y absent la judecata apelurilor, declară opoziţia ce face obiectul procesului, investind astfel Tribunalul numai cu judecata acţiunii civile în daune conf. art. 197 pr. penală.

Prima chestiune : Care este efectul declaraţiunii făcute de reclamant în instanţa de apel, că împăcându-se cu coproprietarul X, nu mai are nicio pretenţie contra lui ? Obiectăm dela început insuficienţa declaraţiunii reclamantului cât şi modul prea sumar în care Tribunalul ca instanţă de apel, a luat act şi soluţionat efectele unei atari declaraţiuni. În adevăr, fiind vorba de un delict, în care părţile, potrivit art. 82 l. jud. ocoale, pot prin împăcare să stingă chiar acţiunea publică, era necesar ca declaraţia reclamantului de împăcare să fie expres manifestată şi cât se poate de complet.

Am stabilit cu altă ocaziune („Un mod de stingere a acţiunii publice“ *Revista generală de Drept*, condusă de d-nii G. Plastara şi N. Stănescu, anul II No. 5—7, 1919) că reclamantul are două drepturi netăgădnite şi absolut distincte : acelu de a transige asupra despăgubirilor civile şi acelu de a pune în mişcare şi de a conchide la finitul acţiunii publice, investit fiind reclamantul cu privire la acest din urmă drept de o delegaţiune tacită din partea societăţii.

Între aceste două drepturi nu e nici o legătură de cauzalitate şi prin urmare nici de subordonare, tranzacţiunea asupra despăgubirilor fiind o cooperare reciprocă, iar stingerea acţiunii, un drept pe care societatea l-a încredinţat reclamantului în interesul scopului urmat de societate — tranzacţia având un caracter legal şi derivând din trebuinţe sociale. În această situaţiune, rămâne deci pentru partea civilă neştirbit dreptul de a se împăca în penal cât şi în civil sau de

a se împăca numai în penal cu urmărirea mai departe a despăgubirelor ce i se cuvin. Tranzacţiunea părţilor asupra despăgubirilor civile nu poate să influenţeze dreptul reclamantului în ce priveşte acţiunea publică, şi în nici un caz stingerea acţiunii publice nu poate deriva din tranzacţia intervenită asupra despăgubirilor. O subordonare a acţiunii publice tranzacţiei părţilor în ce priveşte despăgubirile, presupune neapărat ca reclamantul să se găsească îmbrăcat şi cu calitatea de parte civilă, iar ca consecinţă nu ar mai exista în folosul părţii civile calea opţiunii între civil şi penal în ce priveşte urmărirea daunelor şi desigur s'ar contrazice prin acest mod de soluţionare anumite principii bine stabilite în condica de procedură penală (Contra : Corneliu Botez „Noul codice de şedinţă al judecătorului de ocol“ art. 82, observaţia 4-a, pag. 935).

Se impunea deci o precizare în declaraţia reclamantului cu privire la înţelesul împăcării, putând rezulta din momentul în care a fost făcută un dubiu asupra intenţiunii ce l-a determinat şi neputându-se stabili hotărât care este întinderea împăcării ce a formulat.

Iar Tribunalul, ca instanţă de apel, limitându-se la acest fel de declaraţie şi fără a discuta dacă are ca rezultat pe lângă stingerea acţiunii publice şi stingerea acţiunii civile, a soluţionat prea sumar şi prea concis o chestiune controversată de o reală importanţă juridică.

A doua chestiune : Fundamentul juridic al responsabilităţii civile şi indirect soluţiunea ce se impune cu privire la felul condamnăţiunii părţilor ce prin faptul lor sau al prepusului au cauzat daunele reclamante.

În legislaţia franceză există un singur articol — art. 55 c. penal — potrivit căruia toţi condamnaţii pentru o aceiaş crimă sau acelaş delict sunt ţinuţi solidar de daunele cauzate. Chiar în materie penală unde există dispoziţie expresă relativă la natura obligaţiei, părerile au evoluat, decizându-se în o teorie mai veche că art. 55 c. pen. n-ar crea de cât o solidaritate imperfectă, o obligaţie „in solidum“ între codeliquenţi, şi aceasta pentru motivul că nu s-ar putea în mod raţional stabili o prezumţie de mandat tacit între codebitori. Distincţiunea a fost bazată pe texte din Dreptul roman şi a fost susţinută în deosebi de C. Aubry et C. Rau (T. IV pg. 21) cari arată că efectele acestei solidarităţi imperfecte dau numai un drept creditorului de a lucra pentru tot contra ori căruia dintre condamnaţii responsabili şi de a provoca contra tuturor o condamnăţiune solidară ; însă odată condamnăţiunea solidară pronunţată, se aplică toate regulile relative la raporturile dintre creditor şi codebitorii solidari. Până la pronunţare, efectele secundare ale solidarităţii nu se întâlnesc ; astfel, actele întrerupătoare de prescripţie şi cererile în justiţie dirijate contra unuia dintre coobligaţi nu au în general ca efect de a întrerupe prescripţia şi de a face să curgă interese moratorii şi faţă de ceilalţi ; deasemenea remiterea de datorie nu liberează pe ceilalţi de cât în proporţia recursului ce va trebui să se exercite contra lui.

Doctrina mai nouă a respins însă această distincţiune, pe motivul că nu rezultă de nicăeri că autorii codului ar fi avut intenţia să stabilească diferenţa între codebitorii solidari după cauza generatoare a datoriei. (A. Colin et H. Capitant, vol. II, pg. 191).

În civil codul francez nu prevede nici o dispoziţiune care să ne arate natura obligaţiei între coautorii daunei, dar jurisprudenţa, urmând de altfel părerile doctrinei, a admis câte odată sistemul indivizibilităţii bazat pe motivul că faptul ce a cauzat dauna este indivizibil şi că ar fi imposibil să se repartizeze responsabilitatea între coautori, se revenea așa dar la simpla

condemnațiune „in solidum“ (Planiol, vol. II, 901, pg. 297), și în urmă sistemul solidarității perfecte, răspunzându-se aceluia care obiectau că solidaritatea nu se prezumă, că art. 1202 c. civ. nu se referă de cât la convențiuni, iar nu și la solidaritatea legală, iar aceluia care obiectau că solidaritatea legală nu poate rezulta de cât din text, că rezultatul e obținut pe o cale de analogie perfectă cu cele prevăzute în art. 55 c. pen. francez.

Însă aceste evoluții jurisprudențiale nu au făcut altceva, după cum spun Colin și Capitant, de cât a stabilit soluții care consacră în afară de Franța legislația pozitivă, întrucât codul german prin art. 830 și 840 consacră solidaritatea obligațiunii între coautorii unui delict sau quasidelict civil; art. 50 al. I din codul elvețian pronunță solidaritatea fără a distinge între provocator, autor principal sau complice; art. 1156 din din codul civil italian deasemenea declară că: „Dacă delictul sau quasidelictul este imputabil la mai multe persoane, ele sunt ținute solidar în repararea daunei“.

La noi nu există nici o dispoziție în codul penal asemănătoare codului francez; s-a copiat însă pe deintregul dispozițiile art. 1156 din codul italian, pronunțând solidaritatea perfectă în art. 1003 c. civil.

În mod natural, solidaritatea presupune o identitate în culpă și în delict și din acest punct de vedere condamnațiunea ce va trebui pronunțată nu suferă discuție în dreptul penal, unde e suficient să se constate participatiunea la săvârșirea aceluiaș delict și implicit condamnațiunea penală, ca să se deducă apoi solidaritatea pentru despăgubiri între cei condamnați.

Lucrul nu este însă așa de simplu ca atunci când e vorba de un delict sau quasidelict civil și când — cum e în speță — se alătură responsabilitatea comitentului bazată pe o culpă „in vigilando“ sau „eligendo“ de responsabilitatea prepusului, bazată pe o altă culpă și pe un fapt al său personal.

Solidaritatea presupunând o greșală comună, imputabilă tuturor codebitorilor, de către creditor și de debitori între dânșii, exclude ca ea să fie principial pronunțată între acei ce au culpe diferite; cu alte cuvinte nu s-ar putea pronunța solidaritatea între prepus și comitenți și interesul creditorului e acelaș, căci el va obține condamnarea prepusului separat pentru tot și a comitenților separat și solidar iar pentru tot, rămânând să urmărească fie pe prepus, fie pe oricare dintre comitenți pentru tot. Admițându-se solidaritatea perfectă și între prepus și comitenți, atunci fiecare dintre debitorii solidari, având netăgăduit dreptul de recurs contra celorlalți, s-ar ajunge la situațiunea că prepusul, singurul autor material al daunei, să poată introduce recurs proporțional de despăgubire contra comitenților săi și bazat pe culpa sa directă, ceia ce nu este posibil, nimănui nefiindu-i permis să-și creeze un drept din un fapt culpabil care este tocmai negațiunea dreptului.

De sigur sunt și excepțiuni când prepusul poate să introducă recurs contra comitenților și anume atunci când el nu a făcut altceva prin dauna produsă de cât să execute un ordin formal al comitenților; în acest caz s-ar putea pronunța solidaritatea între prepus și comitenți.

Trebue să mai recunoaștem, că doctrina și jurisprudența s-au pronunțat câte odată pentru solidaritatea între prepus și comitenți, fără a mai distinge cazurile speciale când există greșeli comune imputabile și de debitori între dânșii (Laurent, vol. XX, No. 619, pg. 669; Dalloz, vol. 39, No. 525, 526, Curtea de Poitiers din 6 Ianuar 1638).

Prin urmare în speță, pronunțarea putea să se facă sau între prepusul Z și comitenți X și Y, cum s'a făcut de judecătorul de ocol, sau condamnațiunea solidară a prepusului Z și a comitentului X, ca unui ce au participat la săvârșirea delictului de rănire prin imprudență și separat la condamnarea pentru tot a răspunzătorului de daune Y, în calitate de comitent; sau în fine să se pronunțe condamnarea pentru tot a prepusului și condamnarea separată și solidară pentru tot a celor doi comitenți răspunzători de daune, X și Y.

Prefer această din urmă soluțiune, pe motivul amintit mai sus, că culpa prepusului nu e identică cu a comitenților, prin faptul că interesul creditorului nu e de loc contrariat, el putând urmări pe baza unei atari pronunțări pentru tot atât pe prepus cât și pe comitenți; și mai ales pe împrejurarea că această soluțiune admițând recursul firesc al comitentului contra prepusului, exclude recursul, nepriceput de altfel, al prepusului contra comitentului, când prepusul e în culpă și când dauna nu s-a produs ca consecință a unui ordin formal primit de la comitent; în sistemul ce pronunță solidaritatea între toți, recursul prepusului e totdeauna admisibil în principiu și numai în fapt când se va face repartizarea daunelor între codebitori poate să devie iluzoriu.

A III-a chestiune: Care este efectul împăcării, în instanța de apel, a reclamantului cu unul dintre comitenți, adevăc cu unul dintre codebitorii solidari.

Tribunalul interpretând sensul cuvintelor de împăcare, a decis prin urmare că este vorba de o împăcare atât în civil cât și în penal între reclamant și comitentul X. Aceasta revine la o remitere de datorie făcută de reclamant comitentului X pentru partea lui.

Care este acum partea în despăgubiri a lui X ca să se poată trage consecințele referitoare la obligațiunile celorlalți doi codebitori solidari, prepusul Z și comitentul Y și în special la obligațiunea apelantului Y, căci prepusul nu a făcut apel?

În privința remiterii de datorie (art. 1141 c. civ.) conchidem că, creditorul când urmărește pe alt codebitor solidar — după ce a făcut o remitere parțială — nu poate cere plata datoriei de cât scăzând partea celui cărnia i-a făcut remiterea. Care este însă această parte?

Conform art. 1052 c. civ., obligațiunea solidară în privința creditorului, se împarte de drept între codebitori, fie care din ei nu este dator unul către altul de cât numai pentru partea sa. De sigur că între codebitori, obligațiunea e divizibilă și fie-care nu trebuie să răspundă unul către altul — în urma recursului introdus de cel ce a plătit — de cât în proporția ce a contractat.

Art. 1052 c. civ. stabilește o prezumție de egalitate în repartiția datoriei ce se face între codebitori, cu alte cuvinte se referă la porțiuni virile; totuși doctrina a stabilit, și cu drept cuvânt, că această prezumție de egalitate cade atunci când în act se indică expres o repartiție anumită sau când se învederează că interesul părților în contractare e inegal (Planiol, vol. II, No. 767).

Consecința firească e deci că atunci când se face o remitere unui codebitor solidar pentru partea lui, nu poate fi vorba de o remitere pentru partea virilă a debitorului liberat, ci de partea pe care în adevăr acesta o datorește celorlalți codebitori solidari potrivit interesului ce-l are sau modalităților de contractare.

Creditorul, la rândul său, când posterior unei remiterii parțiale urmărește pe un alt codebitor solidar, trebuie să suferă scăzământul nu pentru partea virilă

ce a remis, ci pentru partea reală socotită după împrejurare în sarcina debitorului ce a primit remiterea pentru partea sa.

Demonstrațiunea acestei regule e cât se poate de ușoară: art. 1141 c. civ. ce prevede scăzământul părții remise, a avut ca unic scop să împiedice un circuit inutil de acțiuni și recursuri, presupunând că după ce a făcut o remitere, ar urmări pentru tot pe alt debitor și acesta ar fi dator să plătească conform principiilor; în virtutea însă a recursului ce-l are debitorul ce a plătit totul, se va întoarce contra celorlalți codebitori solidari pentru părțile lor aferente și deci și contra codebitorului ce a primit remiterea, iar acesta plătiind partea sa, se va întoarce contra creditorului ce i-a făcut remiterea și care va trebui să-i restituie plata făcută; cu alte cuvinte creditorul, de și primind totul de la codebitorul urmărit, va trebui în urmă să restituie — după două recursuri — partea remisă, și tocmai ea să se împiedice acest rezultat, legiuitorul prin art. 1141 c. civ. a fixat de la început că în caz de remitere parțială, nu va putea urmări pe ceilalți codebitori de cât pentru partea ce ar rezulta după deducțiunea sumei remise.

Să revenim la ipoteza ce discutăm: adică atunci când părțile codebitorilor sunt inegale; dacă față de creditor partea fie căruia va fi porțiunea virilă, atunci codebitorul solidar urmărind datoria din care s-a scăzut partea virilă, se va întoarce și în contra debitorului ce a primit remiterea și care va trebui să plătească diferența dintre partea ce în realitate va trebui să o suporte și între porțiunea sa virilă, în caz când porțiunea virilă e mai mică de cât partea sa reală.

Plătind această diferență se va întoarce contra creditorului și aceasta i-o va restitui; vom reveni deci la aceiași concluzie: creditorul ce a făcut remiterea unui codebitor pentru partea lui, va trebui să deducă din tot, atunci când va urmări pe ceilalți, partea reală a codebitorului liberat iar nu porțiunea virilă. Și în instanța angajată de el contra celorlalți, va trebui să sufere ori ce fel de amânări și de probe cu privire la dovedirea părții reale remise și pe care cei urmăriți au tot interesul să o constate în caz când porțiunea virilă e mai mică de cât partea reală ce s-a remis. Situațiunea, chiar desavantajoasă pentru creditor, provine de altfel din faptul unei remiteri neprecise, deci din un fapt al său personal, așa că nu ar putea să reacționeze.

Laurent (vol. 17, No. 341) spune în principiu că partea ce va trebui să se deducă este partea pe care codebitorii ar fi putut-o reclama contra debitorului liberat; ar fi o singură excepție, și anume aceia când creditorul ignorează că partea virilă e mai mică de cât partea reală a debitorului liberat, decidând că atunci când remiterea parțială e făcută cu titlu gratuit, voința creditorului a fost de a nu renunța la creanța sa, față cu ceilalți codebitori de cât pentru partea virilă a codebitorului descărcat, iar când e făcută cu titlu oneros, e necesar a se căuta, după comuna intenție a părților contractante, care este partea reală sau virilă pe care creditorul să o deducă din creanță.

Ambroise Colin și H. Capitant (vol. II, pag. 185) se pronunță și mai categoric, decidând că codebitorii pot opune cel puțin creditorului extincțiunea creanței până la concurența părții codebitorului liberat, adică până la concurența sumei ce va trebui suportată în ultimă analiză de debitor, când coobligații vor face între ei repartiziunea ulterioară și definitivă a operației comune.

Se aplică aceste reguli și când e vorba de solidaritatea între autorii unui delict civil sau penal sau quasi delict ?

Desigur că da; nimic nu s-ar opune, căci dacă greșelile comise de fiecare dintre codelișenți nu sunt egale în gravitate, repartiziunea îndemnității e firesc să se facă pe baze inegale (Planiol, vol. II, No. 904) Vechiul argument, al imposibilității de a se repartiza responsabilitatea delictuală între coautori e fără temei și totul se reduce la chestiune de fapt și de apreciere pentru instanțele judecătorești.

De altfel acest argument, ce stabilea o simplă condamnățiune „in solidum“, a fost îndepărtat ulterior de doctrină și jurisprudență care a consacrat solidaritatea perfectă între codelișenți, formulată expres de legiuitorul român în art. 1003 c. civ.

Tribunalul Drohoi enunțând acest principiu, al inegalității în răspundere a codelișenților, a făcut așa dar o bună aplicațiune a textelor și a formulat o bază juridică soluțiunii ce trebuia să dea.

Avem însă o singură obiecțiune de făcut:

Fiind vorba de o remitere pentru partea debitorului liberat, codebitorul ce a făcut apel, cerând deducerea părții remise, trebuia să arate care este anume porțiunea virilă sau cotitatea reală; apelantul neprecizând nimic, de și ar fi avut tot interesul când partea remisă, în realitate e cu mult mai mare ca porțiunea virilă, putând aduce dovezi în legătură cu inegalitatea culpei, Tribunalul soluțiunând afacerea, ar fi putut sau respinge apelul ca nefondat pe motiv că nu se arată în fapt cotitatea părții remise, sau a admite apelul în parte — cum a și făcut — deducând partea virilă, dar în acest caz era necesar să arate că în ipoteza când partea virilă ar fi putut fi mai mică de cât partea reală; creditorul făcând o remitere gratuită, voința sa a fost de a nu renunța la creanța sa față de ceilalți de cât pentru partea virilă a debitorului descărcat.

Prin urmare trebuia să se precizeze natura remiterii, gratuită sau oneroasă; apoi să se stabilească în caz de remitere gratuită, voința prezumată, până la proba contrarie, a creditorului de a nu renunța de cât la porțiunea virilă, și în caz de remitere oneroasă, că intențiunea remiterii e tot pentru porțiunea virilă, dedusă această intențiune din anume împrejurări de fapt de natură a o evidenția.

Alăturând și acest considerent la sentința ce adnotăm, ajungem a conchide că Tribunalul Drohoi a rezolvat în mod juridic, echitabil și lesnicios o interesantă speță.

27 Ianuarie 1921.

DIMITRIE HOZOC

Președintele Tribunalului Drohoi.

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

Colet postal. — Furt pe drum. — Predare. — Constatarea și protestarea destinatarului. — Art. 4 din decretul de la 27 Iunie 1892 și art. 7 din decretul de la 5 Sept. 1897.

Deși conform art. 4 din decretul de la 27 Iunie 1892 și 7 din decretul de la 5 Sept. 1897 „responsabilitatea transportatorului încetează prin faptul predării coletelor făcute în mâinile destinatarilor sau reprezentanților lor“, însă aceste texte nu se opun la cererea destinatarului de a se face constatarea unui furt comis pe drum, deajuns fiind numai ca această constatare să fie concomitentă cu primirea coletului și făcută în împrejurări excluzive de greșală sau fraudă. (Curtea de Casație fr. 19 Aprilie 1921. — La Loi, No. 160 din 17 August 1921).

REZUMATELE JURISPRUDENTEI

CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent : Spîru Ștefănescu-Galați ș. a. prin d-l av. C. Țunescu.
Intimat : Paul Negulescu, lipsă

Acte extrajudiciare. — Modul de comunicare. — Cerințele legii sunt satisfăcute dacă persoana căreia trebuie să fie înmănată, deși nu este desemnată prin prenume, este desemnată prin numele de familie și alte calificări de natură a o determina.

Prizonieri de război. — Dacă trebuie citați la Direcția lagărului unde sânt internați. — Soluție negativă. — Art. 75 pr. c.

a) Pentru actele extrajudiciare, ca și pentru citații, legea de procedură civilă nu sancționează cu pedeapsă de nulitate lipsa prenumelui persoanei căreia îi este adresat actul și, ca atare, desemnarea persoanei prin numele de familie și prin alte calificări de natură a determina persoana, satisface cerințele legii în această privință.

b) Obligațiunea de a se cita sub sancțiune de nulitate persoanele aflate în închisoare, conf. art. 75 pr. c., la direcția închisorii, nu poate fi aplicate prin analogie persoanelor luate ca ostatici de autoritatea inamică, în timp de război, nefiind nici identitate între aceste două situațiuni din punct de vedere al scopului urmărit de legiuitor prin această dispoziție. (*Cas. I, dec. No. 510 din 8 Iunie, 1921, prin care s'a respins recursul contra deciziunii No. 110/920 a Curții de Apel București S II-a*).

Recurent : Parașchiva Dumitrescu și a. prin d-l av. G. Paraschivescu.

Intimat : Henrieta Braunștein, prin d-l av. Birnberg.

Incapabili. — Acte încheiate de dânsii. — Cazul în cari nu pot invoca beneficiul de protecțiune al legilor pentru anularea acestor acte.

Pentru ca protecția ce legea o acordă celor incapabili de a contracta să fie reală, legea lasă în sarcina persoanelor capabile de a verifica capacitatea persoanei cu care contractează, astfel că acestea urmează să suporte consecințele neprevăderii sau neglijenței lor, de oarece nu vor putea cere incapacității executarea obligațiunii ce a contractat și se vor putea anula la cererea incapacității actele încheiate.

Acest principiu nu-și are aplicațiune însă atunci, când persoana capabilă a fost victima unei erori generale provocată de persoana incapabilă, eroare în care ar fi putut oricine cădea, sau când cu atât mai mult este victima unui delict sau quasi delict, comis de cel incapabil. — În acest caz regula generală din art. 998 și următorii c. c. își reia imperiul.

În speță este vorba de o femeie măritată, care s'a comportat ca femeie necăsătorită și a fost considerată de public ca atare și exploatând această situație, a contractat fără autorizația bărbatului, iar cererea de a se anula actele făcute în acest mod, s'a respins. (*Cas. I, dec. No. 544 din 15 Iunie, 1921, prin care s'a respins recursul contra deciziei No. 26/918 a C. Apel București S. IV-a*)

SECȚIA II

Recurent : Lt.-Col. Th. Atanasiu.

Intimat : H. Negrea.

Perimare. — Validare de poprire. — Titlu comercial. — Termenul de peremțiune care se aplică. — Art. 257 și 456 pr. c., 903 și 907 c. com.

De câte ori este vorba de perimarea instanței de validare a unei popriri, trebuie să se aplice regula comună din art. 257 pr. c. adică termenul de 2 ani, chiar dacă poprirea a fost cerută pe baza unui titlu comercial, de oarece poprirea are un caracter pur civil, indiferent de natura actului care a servit de bază la obținerea titlului executor și de natura instanței, care a judecat litigiul dintre părți. (*Cas. II, dec. civilă din 23 Martie, 1921, prin care s'a casat sentința No. 517/916 a Trib. Ilfov s. II-a com.*)

SECȚIA III

Recurent : Soc. anonimă română de navigație pe Dunăre, prin d-nii av. Z. Filoti și Em. Pantazi.

Intimat : Federala cooperativelor sătești prin d-av. I. Păunescu

Legea burselor. — Camera arbitrală. — Președinte. — Dacă Președintele Camerei de comerț, numit de guvern are calitatea de a prezida camera arbitrală. — Soluție negativă. — Art. 5, 6 și 25, din legea burselor.

Membrii Camerei de comerț, inclusiv Președintele ei, nu sunt investiți cu această calitate și prin urmare nu sunt competenți de a prezida Camera arbitrală, de cât dacă au fost aleși de un corp electoral, în conformitate cu art. 5, 6 și 25 din legea Camerelor de comerț și industrie.

Prin urmare odată ce pentru judecarea unui diferend adus înaintea unei Camere arbitrale, a luat parte ca președinte o persoană căreia i s'a atribuit calitatea de membru și vicepreședinte interimar al Camerei de comerț, nu prin alegere, ci printr'un act de dispoziție al puterii executive, Camera arbitrală a fost ilegal constituită și deciziunea sa trebuie casată pe acest motiv. (*Cas. III dec. No. 96 din 18 Februarie, 1921, prin care s'a admis recursul contra deciziunii No. 152/920 a camerei arbitrale a Bursei din Brăila*).

A apărut Ediția IV:

Formularul Judiciar în România-Mare, conținând formulare de toate acțiunile, apelurile, opozițiile, recursurile, contestațiile, acte de vânzări, ipoteci, cesiuni, testamente, jurnale, cărți de judecată, sentințe etc. puse în concordanță cu toate noile legi în vigoare, de *Demetru Gr. Georgian* Prețul 60 lei.

De vânzare la «Curierul Judiciar» care le expediază la cerere contra mandat poștal. Se adaugă 2 lei pentru porto poștal.

Următor unui elementar principiu democratic, care impune remunerațiunea muncii, Comitetul de direcție al Societății «Curierul Judiciar» a luat inițiativa de a recompensa articolele și adnotațiunile de valoare, trimise acestei reviste spre publicare, și apreciate ca atare de Comitetul de redacție.